

زېږون

له تېمومز په دهوري

«محوی» توهنلدهوه

مسعود محمد

په راستی و ئې ته ټول، مبارهك ئې له دل سوادای دهریو دهشت و دټول و کچممن و باغی محوی کم به نه فسوونی شیعره کانی جلوه له خه پالی خوولیا دار ده به ست نرکه و نه عره ته و هره شهی تم سرده مه له بهر گوئی دلدا ده گورن به شاهنگی بل سازو عود یان هر نه ئې وهك په نجی برینکاری نازاری هستی زامدار سرده کهن. کی ئې ئیمه کوردی ناخه لټوهی سالی په دیوومی ۱۹۸۷ و صدهی بیستمی خوین لی چو دلټکی یان ملیکی بهر تیغی پرنده نه که وټیئت:

له چاوا ندم نه ما بوگره نویی سجده بهر دهریه
سیاسلم نه باره نویزی ئیستیسقا نه کم چ بکم

خوم له جیاتی قهلم صده جار (سجده بهر دهری) په رستگهی دیوانی محوم لهوی دا ئې له چاکی و پاکی شتیک ئی په سجده ی بو ببردیت. خه پالی کونو نویم لی ئیکه ل ده بن و ده مگیزنه وه بو رابوردوی ده دوازه سالی له موه بهرو حیقایهت خوانیم پی ده کن تا بلیم: په کیک له و خوولیاپانهی ده نه دنامه تم له کوزی زانیاری کورد که هست و خوازمی بو خوی ده کیشا نه وه بوو، دوا دوا ی لی بوونه وه له باسی حاجی قادر، یان به کتیب یان به زنجیره گوتار له سر شاعیر ریزی په کممی خاوه ن دیوانه کاغان بنووسم. ئې گومان محوی لونه که به بو له وان هر چند شیعری محوی تا حه فنا کایش هیندهی شیعری نالی و سالم و کوردی و ش ره زاو وه فانی و مصباح الدیوان... به بهر چاومدا ئیته به ریوو، به لام نه و نمونانه بیتسوومن و خویند بوومنه وه، ئې هه لوه ست کردن، شه بهنگی محوی یان له هه ستندا بهر

له بهر یوه بهر یغی روښنیری جه ماوهر، له سلټانی، بانگ هیشتنیکم بو هات و یرای نامه یکی دل سو زانه له ماموستا عبداللأ ناگرینه وه به یونهی سازدانی میبه جانیکی بیرخه وه وی شاعیری مزنی کورد (محوی) له روزانی ۱۷ / ۱۲ و ۱۸ / ۱۲ / ۱۹۸۷. هر له سلټانی. چه ندیک به و میبه جانه دل خوش بووم هیندهم په روش خوارد له نه لوانی دهر فته بو ناماده بووم ئییدا: باری ناله بارو ته نسازی مه یله ولار بوونه سهرباری چند هوی کی دیکه ی نه گوتنی له شوئی خومدا پیشیان پی خوارده وه، چ ماوه په کیش نه بوو له نیوان شهوی ۱۱ - ۱۲ / ۱۲ / ۱۹۸۷ که نامه و بانگ هیشته کم پی گه پشته له گه ل روزی بهر بابوونی میبه جانه که بائی نه وه بکات به گوتار پایه ی نه و که له شاعیره له هه ستندا بده موه به خامه و ئی کمه نامه ی پیروز بائی و منه تباری به لکوو قهر زداریم له ناست گیانی محوی و چاکی بهر یوه بهرانی میبه جانه که نه ختیک که متر بکانه وه. ئیسته له ۱۹ / ۱۲ / ۱۹۸۷ که واکا گول له خامه ی ساوا ده کم بو ناو باغ و راغ و دهشت و به هشتی جیهانی محوی نازام میبه جانه که ی به چ گه پشته: ته ماو راپه رمووم به پایه ی محوی و هستی نرخ زانی و بایه خ ناسی ته دبب و نه دب د دوست و جه ماوهری خوینه ری کورد به گشتی و هی شاری سلټانی به تایه تی هام ده دا له تاریکی ئی خه بهری داگه ش بیانه چاوه چاوی نه و ده مه پیروزه م که موزه ی نه تنها سرکه وتن به لکوو هی هه لمهت بهری و به هره به خشی و به ره م داری میبه جانه که گیانم ده گه شینته وه، وا له ئیستاوش ریتم به خوم داوه ختو که ی شادی دهر ووم به و موزه یه بگرزینته وه و به وده دا تامو شامی کوزی محوی بیژنه موره که موه و به خوشاو بشکینه ناو دیره کانه بو بهر چه زی خوینه ران:

دلی بدم به شوخی دلبر نیکی تازه، سر له نوی
مبارهك ئې له دل سوادایه کی کی که وته سر، له نوی

بىلەن دەكان دەبرد. مەھارەتلىكى لىم ئىمۇ ئانەدا رەنگى دەدا پەو دەنگوت لە گۆمى دەدات:

لەيلا بەرۇزى خەش ئەدا وادەى لىقا مھوى
قىامت ئەو وادەيلا ئەكەم چ بەكەم

د ئاشكرايە (واوەيلا) جەلوى ھۇشت بەرەو (وا لەيلا) وە دەبات كە لە بەرانی
س بەكەمى بەيتەكە دەدرە شىتەو: (واى سەرەتاي وشەكە سىيەرى ئەو (و)ەى
سەى دواتر بردوو (لەيلا)ى كرددو بە (و)ەيلا). سەيرىش بەكى دەيىت لە (ئەوا
دەق (وا لەيلا) بە ئەواوى دروست بو، نىجا لە وشەى (وادە)ى دواى وشەى
(ش) تەكائىك بۇ ئەو (و)ە باس كراو دەچىت كە (لەيلا)ى كرددو بە (و)ەيلا) و
دوونىشان پىكراو. ئەم مەھارەتە، بەر لە مھوى، ئەنھا لە نالى بەدى كراو كە

ى كلامت كە بە اشرافى لطافت
دەگەينى بە دلۆ (دەن)ى مخاطب

ئانقەست و بۇ خاترى باشتى روون كرددو بەيتەكەم بە رېئوسى كۆن نوسى:
شىتى بەيتەكەم ئەو كەرەستەى تەعبىرى ئىيدا بەكار ھىتراوە نوختە بەكى يىقى (ذ)ى
لە (لذە) وە دەگەينى بە (دەن) و دەپكاتە (دەن). شەھدى كەلام لە (دەن) دا
ئەى دەم و زارە جىنى دەيتەو بە ئەم كە (لطافت)ى ئىكەن بوو خەقىقەتى بگانە
ش: شەھلو دەم ھەردوويان ماددىن، بە ئەم (دەن) مەعنەوى بە (لطافت) كە
ن مەعنەوىيە ئەو شەھدى پى دەگات. وشەى (دەن)ى قارسى ئەگەر وەك
دەن) بۇ ئىندىر تەو كىشى بەيتەكە ئىك دەچىت بەو شەدا ديارە تەرخان كراو بۇ
ەى نوختە كەى (ذ) تاكوو بىتە (دەن) كە لەگەل (دەن) نەك (دەن) دا
ن. سەيرى دواى (لذە) بەكە پەكسەر (دەگەينى) ھاتو كە ھەر (گەياندن) چارى
ئى ئەو نوختە بە دەكات بۇسەر (دەن). دەمىتەو بلىن (دل) ھەر شىرانى
ى شەھدەكە ھەست دەكات، نە نوختەى راگوئىزاو بەخۇرەو دەگرىت و نە
لەسەرى كەوتو بۇيە ئەو نوختە بە شىوەى (حتى) بۇ (دەن) دەچىت. وەك
ئەى مەعنەوى بۇ دلۆ دەن لەبارە شەھدىش بۇ (دەن) كە دەمە لە شۇئى خۇى دا
ى دەمىتەو.

ش كە لەيلاى لە جىگەى (يارم، مەحبوبە..) دانو ئەى گوت:

م بە رۇزى خەش ئەدا وادەى...
محبوبە رۇزى خەش ئەدا وادەى...
وا بە رۇزى خەش ئەدا وادەى...

بەستىنى ئىى بگەين دەبوئى (والەيلا) وىردى زارى يىت تا رۇزى قىامت. لە
ياخود لەبەر ئىشكى وا وەيلا و والەيلا (قامى قىامت) پىش قوتە قوتىك لەگەل ھىئا
ەماندا دەكات: ئەگەر نەگۇنجانى كىش لى گەرابايە دەشيا (قامى قامەت) لە جىنى
قىامت) ئى وەك كەشيا وادەيلا لە جىنى والەيلا ئى چونكە لەپىشەو باسى خەش
لە واتادا فەرق نامىنى لە ئىوان قامى قىامت و قامى قامەت كە دەزانن قامى قامەنى
دارە لەيلا بە ھەزاران جار پتر پەسەندى مېئىرى عاشقە: ھەتا قامى قامەت دەئى بلىم
... دەركەوتن و راست بوونەو قىامتە لەيلاش ئاوانىكە ھىندەى خەش لە تەماى

عاشق دوورە، ھىندەى خەش رىش ئاشوونى شەيدانى لە جىبان پەيدا دەكات.
مەبەستى نە بلىم ئەو مەھارەتەو ھونەرەى مھوى لەم بەيتەدا چاويلىكەرى بە لەو وەو بۇ
ئالى، خۇ ئەگەر وەھاش يىت چ كەمايەنى تىدا نى بە، بگرە زىدە بەرە بەكى مھوى بە لەو
بەيتەدا ديار دەدات چونكە ئەم جۇرە چاويلىكەرى بە ئاستەنگىر نى رىگە بە شاعىر پىندا
پروات لە ھونەرى شىعەرى خۇبەستەو بە شىعەرى بەكىكى دىكەو وەك: اقتباس،
تضمن، معارضة... راستى بەكەى ئەگەر مھوى ھەستى بەو ھونەرەى نالى كرددىت، كە بە
ترجىحەو دەلئىم ھەستى پى كرددو، ئاكە كەسىك دەيىت لە شوەراى كوردى دەباناسم
ئەو ھونەرەى لە نالى دا دۇزىيەتەو. من لە گۇنارنىكى زنجىرەى (چەپكىك لە گۇلزارى
ئالى) دا دەورى ئەم شىوە ھونەرەى نالى ھەلتووم، ئەوساش جارى بەيتەكەى مھوم
نەدېتو بۇيە بوو پەنجەم بۇ ئىمۇنە شىعەرى رانەكىشا لە بابەنى بەيتەكەى نالى يىت، ئەو
ھونەرەش نەمىستەو ناولى بۇ داندرائىت مەگەر بە ئەوئىلىكى دوور بەرئىتەو بە
(استخدام) ئەوساش پەراوئىرى ئىستىخدام وەھالەك دەكىش رتەو زۇرئەنى جۇرەكانى
(مخسناات)ى تىدا جى بىتەو. ئىرەش جى لىكولئەوەى باسى ئەوتوئى نى بە لە مھومان
بەزئىتەو بۇ خۇى...

دواى داپرايم لە كۆر بارى چالاكىم لە مەيدانى نووسىندا گۇرا: حاجى و نالى جىگە
لەوەى كە خۇم بە دلۆ و زمانىش پىانەو خەرىك دەبووم، بربارى ئەجمەنى كۆرئىش
ئەو بوو لىيان بىكۇلمەو بوو جىسانى كۆر ئەو لىكولئەوانە بىلاوبىكئەو. لە بەرەو كۆنانى
سالى (۱۹۷۸) وە ئىمكەن نەما خۇم تەرخان بەكەم بۇ ئاكە باسى كەسىك پان بابەنىك
سالىكىم لى بىخانىنى مەگەر بەكىك پان لاپەنىك بەربارى ئەركى ئەو كارە يىت، ئىترە شىيا
چى دىكە بە پلان و نەفەسى درىزەو تەماى خۇم لە ئۇزئەوەى ئەدەب وەيا ئىانى كەسانى
دەست نىشان بىم: لوان و رىكەوت چۇنى ھىئاو كىنى خستە تۇرى فەكرمەو دىمانەى
بەخىر. قەدەر، رىكەوت وەھابو كە ئەم سالى ۱۹۸۷ لە گىانە لاوەى بەسەرچوونى دا
ھات دوو ئىوەى مەرگى لىك بىتە بابەنى ئەم نووسىنەى بەركەوت و بەمىرات بۇمى بەجى
ھىشت: ئاخىر مىش ۳۶۵ رۇزى رەبەنى رەق روولەيم كرددو لى بووم بە مىرانگر. دەئىن
سەيرە لە كۆنى بە ئەم سەيرتە لە رۇزگار كە سالى وەھارەش مىرانى وەھارەش بەجى
بىلئىت. ئابەنى (بىخر الحى من المىت) م بە بىردا دەھىتەو.

مھوى و ھاو مەسلەكە نەمەرەكانى لەو جۇرە ئەستىرانەن ئاوبوون و بىر بوونيان بۇنى بە. لە
دەمىكەو بە دلۆ ھۇش ئاشنايانم، پى بەئى فرازى بوونىش لە ناسىنەو بەيخ و نىخ و
جوانى پتر ئوگرى ناو و شاعىرەتبان بووم. ئەو راستى بەش لە زىدە پىاو چاكى خۇمەو
نى بە، بگرە لە زىدە پىاوەنى ئەوانەو بە كە لەسەر بنگە بەك دامەزراو بە دروستىر ن
عەبارەى نىخ پىو سنى و پتەوى بەكەى بە ئىسپات دەگات، لە گەيشتن بەو ئىسپاتەش
رەنجەم بردو:

من لە عەبارەى نىخ پىو ھەرچى خاترانەى تىم نەخوئىندۇتەو، مەرچەكانى
پەسەندابەنى عەبارەش لە بابەنىكەو بۇبابەنىك دەگۇرئىن: ئەو بابەتەنى كە لايدى
(جوانى) ئىياندا بەرەنى بە دەئى لە پەلى جوانى دا زووروى (ناوئى) كەوتىتەو دەنا بە
عەبارەى من لە سەنگ دەكەوى، ناچارىش ئەنى خۇمىان تى ناگەنەم. ئى كەس لە
موانسە بەكەدا گونى: ھەردوو گونم پىروو. مىش دەلئىم ئەرزو ئاسان پىر بوو لە گۇرانى
ناوئى و مۇسقىاى ناوئى و بەستەى ناوئى و شىعەرى ناوئى و چىرۇك و پەسم و

په يکړو شله ساواری ناوغمیش تا کوو له ده فری نه حمولان که له ریژی بان کرد. نو
 بابه تانه - جگه له شله ساوار - ټیکرایان بر جغزی مهارت ده کون، بابه تیش هه ن
 وه کوو پزیشکی، به نانی، خه یانی، دار تاشی، شه عبده، چاپوک ده سنی... و ده بان و
 صه دان که سبب کار له هه ماندا مهارت هه به تا نه وه. پزیشکی نا ماهر ده بیته
 مهرگی نه خوش به لام دوو نوخته (نالیم پتر) لیکیان جودا ده کاته وه: نوخته ی به کم
 نه وه به که هه رچی به ره وه هونه ری ته واره وه ده چیت لایه نی جوانی و مهارت تیدا
 به رچاوتره تا نه وه ره ننگه هونه ری هه نی هه ر مهارتی پرووت بیت که چی پزیشکی له
 سه رتاره زانسته دواتر مهارته. نوخته ی دووم نه وه به پزیشکی و نه جاری و لیخوری و
 به نانی به رادیو ته له فریونو سینه ماو شانوو نویسی ریژانه ناخریته به ر چاوو گونی
 خه لق... گورانی ریژیکی نیو داشت له هه موو زاناکانی ولاتی خزی مشهورتر ده بیت،
 تیشیاندا هه به له مهرگی دا کچان خورانیان بو کو شته.

شیر بابه ټیکه له لایه ن مهارت وه ده که ویته نیوان نه ده بی په خشان و هونه ره وه:
 باهی زیده پشکی له جوانی و موسیقا په خشان به چی ده هیلته وه بولای هونه ر. هه رچی
 بابه ټیکي پشکی جوانی و مهارتی تیدا به رچاوی بیت له پله ی په کمدا روخساره نه و جا
 ناوهروک. تابلوی کی په سم که مهرچی هونه رو مهارتی تیدا نه هاته دی نرخی ناییت با له
 ناوهروکدا پیش نیسیبه ی ثانیشتاینیش که ویته وه. ره ننگه مولحیدلک وینه به کی مهارتی
 که عبه به ده بان هه زار دینار بکریت هه ر وه ک دینداریش له وانه به ره سمیکی پشت له دینی
 پر له مهارت بهو نرخیه بکریت به مهرچیک خوی مه یلی هونه ری هه بیت. نجا که
 زانپان شیر خزمی هونه ره هه قانه لئی داوا بکه ین جوان و رازاوه بیت، که وه ها نه بیت له
 شیرایه نی ده که ویته.

راستی به کی دبه کی گرنگیش هه به داوا له شیرو ټیکرای هونه ر ده کات رازاوه نی
 عیب بن: شیرو هونه ر له چا و قسه و په خشان نامیری مام سه لاهه توکه ی ته عیبن. جاری
 له پیشه وه بابلیم هونه ری پرووت چونکه قسه ناکات په کجار په کجار به دره ننگه وه رفی
 خه لق هه لده ستیبت له خزی، شیریش به دریژای ریژگار به قسه ی خوش و جوان و
 شیرین له قه لم دراوه خاله به خشیش کراوه له جورته ټیکي تیدا بو بیت. شیرعی نی
 په رده و پشت له دین که به ره هانی له ماوه ی هه زارو چوار صه د سالدا بلاو بوته وه ری
 خوش نه کرد بو بلاو بوته وه ی په ک لاپه ره نویسی په خشان پشت له دین و نی په رده.
 چه ند سهیره که ده بیبن هه موو نه و نامه زرونی پانه ی خه لق بولای زایه ند (جنس) که به
 قسه ی نو سراو له کتیب و گو فارو ریژانماندا ناشکیند ریته به په سمی پرووت خوی
 دابین ده کات هه ر چونکه په سم هونه ره و قسه نی په گو فارو ریژانمانه هه ر نه وه ن که هه ن.
 له موه ده لیم په خشان ټیکي هه لمه نی تیدا نی بو سه ر رو به کی کومه لایه نی ناله بار نه گه ر
 پروالته و روخساری کزیش بیت جنی خویته نی ریژی لی بندریته چونکه نازای
 شه فاعه نی بو ده کات، قوته رایشی نه گرونه جوان و شلک بیت. به لام هه مان هه لمه ت به
 شیرعی لاواز نرخی ناییت چونکه مهرچی شیرایه نی تیدا نوقسانه: په کیک نه توانی به
 شیرعی جوان هه لمه ت به ریته خو په نجه ی له په خشان په ق نه بوه هه لمه ته که بداته وه به
 په خشان. بویه ده ده بیبن نویسی لاواز پتر له شیرعی لاواز بلاوده کریته وه. به بیټکی له ننگ
 بیت له خوه ده سرتیه وه.

لزم نابین خوم له خونه ران بکم به پسپوری نرخی جوانی و بابه نی بابه ت له کاری

نه ده بی و هونه ری و هی دیکه شدا هه رچه ند ده شرام بازاری ریژشیریمان تا بلنی پیوسو
 به ناسینه وه ی نه و نرخانه و پایه بان له پله ی خوارو ژوردا هه به چونکه به داخه وه له گه لیل
 نویسندا دیتوومه به ره همی ترستوک و هها بردراوه ته به رزای هه ر ده لئی قاره مانه نی دوازه
 سواری مهریوانم بو ده گپریته وه.

شیرعی شاعیره به سه رچوه کانی قوتابخانه ی (نالی) ده نی له و کولانانه وه سه ریر
 بکریت. له لایه ن ناوهروک وه ناشی له کوتای صه ده ی یسته موه عیاره ی نرخانند
 دیاری بنیرم، وه کوو کونک و ته به قی ده سته وانی، تا کوو (ساقی له په رده ده رها ت
 مه ستوره و غیری و ه حده ت له وجودا نی به و له ته ققه ی نال و شه ققه ی پانی به رزی
 په هودی به چچه... ی پی هه ل بسه نگیندرین.

مه حوی که پد ریته وه به ریژگاری خوی توه له به که له و توه لانه ی گه رده ن کیل که له
 دیوی ناسوی به سه ر چونیا نه وه به پر شه ننگ و تاو و تین، پرونا کانی و گه رمای و جوانی
 شپوه ی میرانی نی برانه وه بوچین له دوا چینی زیندووان به دیاری ده نیرن. چی گوتوه نی
 کردوه نی به روخسارو ناوهروک وه ده نی له نرخانندنا لئساقی دوستانه ی له گه ل
 به کاریت، لئساقی دوستانه ش پیوسی به لایه نگیری نی به: دوو نوخته ی سه ره کر
 ساده ی تیدا ره چاو بکری به سه:

(۱) داوا ناکری له شاعر قاره مانی خویه سخت کردو بیت.

(۲) کس نی عیب نه خولقاوه.

به سه بو مرؤ عیبی نه وتی نه نی شهره زاری بکات.

نجا نه گه ر که سی و هها هه بوو به نازای له نیوان هه موو عالمدا خوی له پیناو گه ل
 مه فته ن گه یان دیته پتی سیداره و هپا هینده نی گه رد بو بیت له عومری عه بدو له عیز
 غاندیشی نیهراندیت، نه و زیده نازای و پاکیه کی به مانی ته واره وه بوی حساب
 ده کریت، به لام ناشی نه و پاله وانه تیه سینه رهاو ته سه ر خه لقوللای جیهان که خویان
 به خت نه کردوه کاتیک گله یه که به سه رشانی ټیکرای میله ندا دوورا نه و سا جنی خویته
 عه ییداری وه کوو بارانی په له ی ثقیلمگیر هه موو شاعیرو ته دب و شینخ مه لا بگریته وه
 لیره را راستی به کی سه ر به کومه لایه نی هه به به ره پراویزی تم باسه ده که وی له
 ده مانه دا که کومل وه کوو گومی داوه ستاو نی جووله زانینی ریژانه ی که په رننگ به سه
 ده بات و وه ک چوله که و که رویشک خه ربکی گوزهران و خویاراستی (ناگره سووره له خوه
 دووره) به هه موو چالاکیه کی گوم شه قین که یاری نارام و مهنی کوچه و بازارو ری
 بانان له به ره هه نگاوی که سابه ت و گوزهران ده شیوننی خوی زه ق و په ق و ناحه ق
 ده نویتی. که گوتراوه له قه ده ر به ری خوت پیت پاکیشه وه یاخود مریشک هیلکه ی قاز
 بکات وه های لی به سه ر دیت ته عبیری له دل و ده روونی له هلی بازارو کاسی عاده نی و
 هه زاری نی ده سه لات داوه ته وه نجا هی ده سه لاتدار. به دریژای ریژگار بوره پیای
 سه ربزیو له لایه ن ره ش و پرووت و نی ده سه لانه وه سه رشکین کراوه (نه گه ر به ده سم بویه
 په بکری سه ربازی نه ناسراوم بو نه و سه ربزیوانه هه ل ده نا) دواتر قسه گه یشتوته توچارو
 شینخ مه لا. حاجی قادر له کویه ی صه ده ی نوزده مدا نمونه به کی نی مانه ندو ده گمه نی
 چه ندین صه د ساله بوو، خو نه گه ر مه لا نه بویه و زمانی له شیرعی برنده نه گه رابابه هه رگری
 نه ی ده توانی له به رگی فلاحیکی نه خویندوو به خه ی شینخ نه نی و شینخ غه فوور بگریت،
 که به خه شی گرتن توانی له په نا مه لایه نی و شاعیری و شه خسیه نی خویه وه ریژی خوی

بزی دهناکهس بهدوا دهنگییهوه نهرووی، مریدهکانی شیخ نهیش که بریقی بوون له
 و پرووت و کاسپی بازارو بهشیکتی توجارهکان و ناغای لی کهونه ودها چاو نازا بوون
 یان کرد له رۆزی رووندا ههلی بدرن. حاجی لهگهله ئهه نازایهتی و هۆشباریهشیهوه
 توانی له کۆبی بگاته ئهه بزوی بهی پی دهئین چالاکی ی کوردایهتی، دواتریش که له
 تهئولهوه پهندی کوردایهتی بۆ هاو نیشتهکانی دههئارد کهس بهکردهوه گوئی به
 کافی نهبرووت. گۆمی داوهستای کۆمهله که له بهههئاردا بهسهر ههزاری بهوه
 مستاووه پهنگ خوار دووی ژانی کوله مههگی به، هینهدی عهزانی گۆره وشار وهتهنگ
 له بزوی ی پی سهرو بهرو دالک و باب کهوا ترووسکهی ئومیدیکتی نزیک و بهرچاوی
 دههئار کهوینت. کۆمهله دههله مهنده گهر به حهقیش نه پی به تاحق دهست دریزی له
 فانی دهکات. فلهسهفهو بیری رووناکتی بهروه هان دان و ههلهگه رانهوهش له کۆمهله
 مردوو کار ناکات. له نوخته نیگای ئهه قسانه شمهوه نه بوونی کیان له ههموو هۆیهک
 رهزاتره بۆ چه سپاندنی ئهه مرده له بهی له ههزاری بهوه دههسکبت. به بیرم دینت له
 تهکان و سه بهکان. خهلقی شار له شانی و بهزمی شهوانه ی چایه خانه و دانیشنی
 ههخانه کان له شیعری عهرامی بهولاووه گۆی یان له شیکتی دیکه رانه دهگرت،
 او بهیک نه پیته که گۆزانی بیژبای دهه دایهوه سه شیعری ئایینی. ئنجا له خووه دپاره کهوا
 له ۴۰ - ۵۰ سالیس زووتر ئهه خهلقه ههر شیعره دلدار ی بهکانی حاجی قادر یان له
 ی شادی دا دهخویندهوه. قوتانی مهکتب ههوه له جار بوون به ئیستگه ی پی تهلی
 می نیشتهانی. لهوانه وه ورده ورده خهلقه که راهات ئاردی گۆزانی له مزاشی شیعری
 یاری و ههته ی بهارن. رهوای حق فی به ئیمه مجیزی سیاسی و فلهسهفی خویمان له چهزی
 ی بهر له صد سال بگترین وهیا به عهپاره ی وئاته هۆشبارهکانی ئهه سهردهمه
 دستان و کوردهواری ههلهسهنگینن. ئایا ئهگهر ئیستاکه ی خویمان به ئیستاکه ی
 ئایانو سوید بگرتن چ دهه دهه چین؟ تا نووسینی ئهه دپارانه بهک بانکی کورد له مندالانی
 وو نه رسکاوه. نهک بانک: تاکه بهک (صرافی) کورد پهیدا نه بوه. ئیمه ههئا ئیستا
 سه بهولاووه فیزی ههچگی دیکه نه بوون قسه که شان له خهلقی وه رهگرتوه. ئهگهر
 ئانمان نه بیستبایه ههر گال و بوغی رۆزگاری سهردهمی حاجی و بهر له ویشان
 کوتایهوه. با ئهوهش له بیر نه کهین که حوکمداری ی یابان و سۆران و ئهردلان و نازانم
 پی له سهردهمی خۆیاندا. لهگهله ههموو شانازی بهکی رهوای پینانهوه دهکهین، بهند
 به دهسه لانی که سانیکی وهیا به ماله بهکی بهر زار او ی (دهه بهگه) دهکهون و له لایه
 شیکتی زۆری رۆشنیاری سهردهمهوه ئومهنی پرنده ی درنده بان تی دهگیری ئومه تیش
 پهیدا نه پی ده پی بزاین ئهه ئه میرانه و حوکمداران به کرده وه بان له واقعی دواکه و نووی
 پر زماندا تیان دهگه بهن که بهرزه وه نندی خویشیان نهی خسته سهه باری هاریکاری و
 ستایهتی ناوکۆبی له ئاست هه ره شهی هیزه بیگانه زله داگه که رهکانی ئهوسای
 پرستان. خهلقه که ی ئهوساش. له دهه وه ی جغزی له شکرو دهست و پاره نندی
 و کمداره کان. دهواریکی بهرچاوی تایهت به خۆیانیان نه بو له ههلس و کهوت و
 مندو چۆنی رووداوی سهه به حوکم و ئهوه ی له پهلاماری بیگانهوه بۆسهه
 و کمداره کان و خاکی کوردستان بهنگهت بۆیان ده مایهوه. چ سهه به سهه رهش لهو
 لویه ره شه دا ههله نازه قهتیهوه چونکه که سانیکی لهوانه نه بوون پرسیان پی کرانی وهیا
 خۆیندرانهوه له شهرو ناشی و شیوازی حوکم و چه نندو چۆنی یاسای مالی و تابووری...

و هند، بهجۆریکی حهتی و ناچاری ههر خهریکی خهته جوت و دیزاوی شیناوردو
 سه له مو رینده ی بازارو مهرو نازه له لهوه پراندنو ئالی دهلی باهی مزگهوت و زه رنگ له
 خۆدان و شه پلته خواردنو خه رهک ریسی و مازوو چنن و جموجوولی گۆزه ران ده بن.
 چاوه پروان ناکری له په کیکی وه ها پی کیفایهت که پرسی پی نه کرانی حهز له ج دهکات،
 ئا ئهه پی کیفایهت سهه له قور بیته بۆ حاکمبکی لئی دهه وه مینت هه ره چنده لی قهومانه که
 بۆ ئه ویش به سف و سو بیته. لهه سهرده مه دان من و توش که مهتر خه م ده بین که پرسیان
 پی نه کریت، خۆ به خویشان ده ئین رۆشنییر، پیش رۆ، رابه ر... ئنجا مام بارامی
 عه با به یلی سالی ۱۸۸۷ و ۱۷۸۷ که نهی ده زانی کاغه زیش مۆربکات ده پی چه نده
 به خه می ئه م دنیا به وه بو بیته؟ کار برای جاف که گوئی: مه محمود پاشا ده مر ی نامری ملی
 وه قوته وه، وامی ده مر ی، ئه گهر وه های نه گوتبایه زۆله رۆله ی ئهه ده مه ده ره چه و پیته
 سهه ر نه پیته بابایه کی ئهه سهرده مه ج مه لایته و ج شاعیر و ج کاسبکار بۆ تی شکانی
 پاشای ئیسلام له ئاست پاشای ئایسلامدا په رۆشی پتر بو بیته لهو په رۆشه ی بوویه تی له
 تی شکانی حوکمداریکی کورد به رانه ر پاشای ئیسلام چونکه باوه ری ئیسلامه تی له
 شوبه دا فی به که هه بووه به لأم هه بوونی باوه ری قهوما یه تی ئهه پی شوبه به فی به.
 ئیستا که ش خهلقه که به پی باوه ری خۆی په رۆش ده خوات چ رۆشنییر و ج نه خویندو
 ته نانهت باوه ره سیاسی بهکانی ناوکوردایه تی و هه مو جیهانی سینم هه مووی بۆته جو ره
 ئایینیک که ره خه هه ل ناگری و رابه ره کان یان له پایه ی پیغه مه ر یه تی دان تیر سهه ر فی به
 ئهوانیش قهوما یه تی به قوربان (خه لیفه) ی شه قامه ر پی باوه ره که یان به کن وهک که
 رۆشنییران پی ره وا ده ی که ن.

محوی مهلاو ته ر یقه تدارو شاعیر بووه: نه لئی داوا ده کری به ته نها شیر تیر له زۆردار
 هه ل بگریته که ئه گهر هه لی بگریته ده بوو بهر له هه موو زۆردار یک یه خه ی ئیمراتۆریه تی
 عوسانی بگریته. نه گله ییشی بۆ ده چه تیه وه له وه دا که زیده له هه موو میلهت ئالی
 کوردایه تی هه ل نه کردوه. ئه گهر له خویمان به سه لین دروشمی سیاسی سالی ۱۹۸۷
 به سهه ر داروه کازی محوی به وه بشه کیینه وه ده پی خه ریک بین له خه یاله وه دروشمه
 سیاسی کهانی سالی ۲۰۸۷ به چه ره گه و نه قیزه کانی نمایشی ئهه رۆزه ماندا به رووین ده نا
 به گه زو گرتی خویمان ئیفلاس ده که بن.

به پی ئهه و باسو خه به رانه ی له محوی به وه به ئیمه گه یشتوه له لایه ن ره فثارو
 ئا کاره وه هه رچی خه وشیکتی له وانه پی له ئاده مزاد به داویوه بگری ئیدا نه بوه: مه لایه کی
 ته ر یقه تدار ی خو اناس، له جغزی باوه ری ئیسلامه تی خۆی ده ره چه وه. هه ولی
 گۆزه رانیشتی هه ر با پی په له کونکه ی ژانیکی ساده بوه که به حال له مه لایه کی خاوه ن
 مه دره سه و فه قی ده وه شینته وه. ئهه سه فه ره ی که به پی قسه ی ماموستا سه جادی بۆ
 نه سه ته مبولی کردوه له سالی ۱۸۸۳ ز گۆیا چاوبیشی به سولتان عه بدولحه مید که وتوه،
 ئه گهر رووی دانی، خه به ریکتی خو شه پایه ی محوی له ساده مه لاو ته ر یقه تدار یکی سهه
 به زمان به ره ژوو رتر ده بات، زۆریش نهک که م، چونکه گه ییشته به سولتان لهو
 سهرده مه دا کار یکی ئاسان نه بوه: پیاویکی شو ره تی مه زنا یه ته که ی بهر له خۆی ریگه ی
 چوونه لای سولتان بۆ هه موار نه کردیته ته مای سه ر دانی سولتان ی نایته، سولتانیش له
 حیسانی دا نه بوه هه ر بۆره پیاویکی ئاره زوی کرد خیرا ده رگای (بابی عالی) بۆ بگریته وه،
 خۆ ئه گهر دروست کردنی خانه قاکه ی (محوی) ش مایه ی ئهه ریزگرته پیته هینه دی دیکه

به لنگه‌ی شخسبندی محوی ده‌چسپینی. ئەو روباغیە فارسیەش که له لاپەرە (بیست و
 حەوت) ی پێشەکیەکی (دیوانی مەحوی)، له شەرحی ماموستا مەلا عەبدولکەریم و کاک
 موحەمەد، بە عەیب حساب کراوە لەسەر محوی بەوەدا که حەممە عەلی شای قاجاری پێ
 هەڵداوە تەو، ئەویش دەبێ بەریتەو بەو سەردەمە ی تێدا هۆنراوە تەو تا ئەگەر خەلق
 سەلتانی وەیا کوردستان بە تیکرانی لەسەر محوی بان بە عەیب حساب کردبێت ئێمەش
 پێزەوی بان لی دەکەین. بە ئەم دەبێ که ئەمەمان کرد هەموو ئەو رۆشنیرە کوردانەش
 تاوانبار بکەین که بە برووسکە ی گەرم و گوێ پڕۆزبانی بان له عبدالکریم قاسم کرد لەسەر
 بۆمبارمانەکی کوردستان له (۱۱) ی ئەیلوولی ۱۹۶۱. من دانیام لەوێ که محوی
 گەلی لی ئەکراوە چونکه ئەو خەلقە ی که بە خەیاڵ دەیان خەینە سەر گەلی کردن له محوی
 بۆ خۆیان بەرزە پێ بۆ زابیتی تۆرک راست دەبوونەو دەستەنەزەر بەرانبەری
 دەچەقن، کورده‌کی تیرانیش له ئاست حکومەتەکی قاجاری هەروەها بوون که سیش
 بەتەمانی یه گەلی به خەبەر بپێی لێیان. واقعیکە هەناسە بری پشت شکی نی ئەو خەلقە ی
 تێدا گرفتار بوە ئەو نی به ترسی گەلی دوا رۆژ (که هەر به وههیش دانە هاتوو)
 سەریچی و سینگ دەره‌پاندنی پێ کردبەن له ئاست داگیرکەری لی رەحم. سەری
 میژووی کۆن نوێ بکەیت دەبیست کورد که متر له مبلە تانی دیکە مەودای کۆرینی و دەماغ
 بەرز ی شک بردو. قسە لەم رێزەو شریته ی هەپه من لێ دەپرمەو. بە ئەم
 راستی یه‌کی حەزم دەکرد بزاتم ئەو روباغی یه له ج زەرقیگ و به ج نیازێگ داندراوو
 چۆناوچۆنی بۆ مەدح کراوە که بەری کراوە. محوی هینده کۆن نی به سەروشوونی خەبەراتی
 بز بووینت، له غەریبیش نەزایو تاکوو مەودای دوور باس و خواسی کپ کردبیت. له
 نمونەدا دەلیم ئەو نەفی کرانە ی ئەو و چەند مەلایەکی دیکە ی سەلتانی بۆ بەغدا که لە سالی
 ۱۲۹۱ ک. رویی داوو له لاپەرە (شەش) ی دیوانی محوی باس کراودا هۆیەکی به
 نەزانیوی هیلراوە تەو خستیمه سەر پرس کردن: به کورنی دەلیم به تەلەفۆن داوام له
 برادەرم (علی درویش) کرد له سەلتانی، ئەویش قسەکی به ماموستا عەبدوللا ناگرین
 راگەیاندا، ئەویش له هەمان دەمدا به تەلەفۆن پێ گوتم که له مەلا ئەسەدی مامی خۆی
 بیستوو چەند مەلایەک به حکومەتیان راگەیاندا که محوی و مەلاکانی دیکە پێوەندی بان
 به حکومەتی تیرانەو هەپه بۆ سست کردن دەسەلتانی عوسمانلی یه‌کان... گویشی ئەم
 باسە ی له گوتاریکی خۆی که سالی، وایزاتم، ۱۹۷۷ له گۆفاری زانکۆی سەلتانی
 بلاو کراوە تەو، شەرح داو. دياره حەسوودی مەلاکانی خەبەر دەری خستۆتە سەر
 رێگە ی وەها دزیو، پێشی ناوی به تەئویل عوزریان بۆ بپێنەو بەوەدا که وا رەنگە
 جودایی مەزەهەب له سنی یه‌و بۆ شیعە کەمەری هیمەتی بۆ جوغلی پێ بەستین...
 محوی که بە عایەری ئاکارو رەفتارو ئەدەبیاتی سەردەمی خۆی هەلکیشریت له
 ئاکارو عەقیدەدا خواناسیکی راست و حەق پەرست دەردەچیت، دیارە مرۆی ئەوتۆی
 راست و حەق پەرست لای چاکە ی خەلق دەگریت که ئەگەر بە کردەوش نە ی توانی بیت
 حەق به خاوەن حەق بگەیت به دل و بەزارو به قەلەم راپەوی حەق ناسی و حەق
 سەلتانی دژە ستمی دەگریته‌بەر. لێرەدا دەبێ بێم، پەندی (له شاری کۆیران دەبێ چاو
 بنووقیبت بان دەست لەسەر چاوت دانیت) هەر نەبێ بۆرە سبیریک ی خۆی دەخاتە
 سەر رەفتاری ئادەمی، ئەو بۆرە سبیرەش لە کەس به عەیب ناگیرت: حەدیبی
 مەشهوری (من رأی منکم منکرا فلیغیره بیده فان لم یستطع فیلسانه فان لم یستطع فبقلبه

وذلك اضعف الايمان) دەستوری واقعی و ئینساف کارانە یه لەم مەیدانەدا
 چارەسەر کردنی بەدایەتی و ستم و ئی و ئاکاری وەها چەپەل به پالە وانبازی تالک تاکی
 مرۆی کەم دەسەلتان و پێتەو وەههه، له زۆر باردا خۆ دزینەووش له بەدایەتیەکی که
 زۆردار به سەر خەلقیدا دەسەپینی ئاسان نی یه. بەسە بۆ شەرافەتی محوی و کەسانی وە
 ئەو که له جغزی ئەو حەدیبە دەرنەچن. ئێمە ئەگەر له کولانە ی (نظری) یه‌و سەری
 کۆمەلایەتی بکەین دەبێ بەو رازی بین مرۆ خرابە نەکات، که خرابە ی نەکرد خالە بەحس
 بیت له بەر هەلسنی نەکردن له خرابە ی غەیر، کۆمەلایەتیش لێرەدا ئەو یه که خۆمان و محوی
 تێدا زایو نەک هی سوسرو فتنەندە. لایەنی (نظری) ش لێرەدا ئەو یه که (مرۆ) خرابە ی
 نەکرد خرابە نامینی بەر هەلسنی لی بکرت.

دوای ئەو ی له لایەن ئاکارو کردارەو له محوی بووینەو بۆ ئەو ئەنجامە ی پێ
 گەیشتن له شەرافەت و خاوتنی و خواناسی و دادخوازی، چ رێگایەک له بەر هەنگاوی
 مندا نامینی تیرا برۆم له باسی ژان و بەسە بردن و رووداویکی بە دەنگ و سەدا دوو چاری
 بووینت چونکه هەر ئەو ی لی دەزانم که بە کورنی له پێشەکیەکی (دیوانی محوی)
 باس کراودا هاتو. لەمەش بترازین، من نە هاتوو له ژان و بەسەرهانی محوی بکۆمە
 چونکه موانسە بەکی مپەرەجان پەراویزی به دەوری ئەم نووسنەدا کیشاوه که مەبەستی
 بنجی تێدا دەبێ ئەدەب بیت ئەک بەسەر هات. ئەمە له لایەکیه‌و:

له لایەکی دیکە شەو بە پێی تیگەیشتنی من له هە ی رووداویکی رەنگی داینەو له
 دیوانی محوی بهو جۆرە ی تێم بگە یه‌نی که دەخلی تاییه‌نی هەبووینت له ئەدەبی محوی و
 رووکاری بەرەو لایە نیکی نوی دا سووراندبیت هیچی ئەوتۆ نایم له چاو تەقایدی شاعیر
 کۆنە کاغمان زەق خۆ بنوینت. له نمونەدا دەلیم سەریکی قسیدە ی لاپەرە ۱۲۱، ۱۲۲،
 ۱۲۳، ۱۲۴ له دیوانەکی محوی بکە که له تێشکانەکی رووسان بەرانبەر ژاوتیای
 سالی ۱۹۰۵ هۆنراوە تەو به هەمووی بەک سال ماو ژانی محوی له ۱۹۰۶ کۆتایی بیت
 دەبینت چ فەرقیگ نی به له نیوان ئەو قسیدە یه و هەرچی پێش خۆی گوتراوه له لایەن
 دارشتن و فەرەنگۆک و باو و پو تصور و هەرچی شتیکی که رێی تی دەچی بیت ناو شیعری
 شاعیر و یا رەنگیک ی جودا کەرەو ی تی هەلسۆت. باوەر نا کەم ئەو تاکە سالە شدا که
 ئەمەنی محوی بەلای کەمەو (۱۳۲۶ - ۱۲۵۲) ۷۳ سال بۆ مەودا هەبێ بۆ گۆرانیگ
 رووسوورانیگ کاریکانە سەر خۆی یا ئەدەبی. گەورەترین بنگە ی خەیاڵ لهو قسیدە یه
 دوو شتە: یه‌کیان ئەو یه که (زۆر) له ئاست (کەم) دا هەلآتوو بەو شدا باشتر توانای
 کردگار بۆ خەلق ئاشکرا دەبیت، ئەمەش عەقیدە دلخۆش دەکات. دوە میان ئەو یه که
 (قبصر) له زمانی رووساندا (چار) ه تیر دەرفەت پەیدا بوو بۆ کەلک وەرگرتن له
 رێکەوتیک ی خۆش که له کوردی و فارسی دا وشە هەن (چار) بیت وە یا (چار) ی تێداییت
 به واتای هەمە چەشنە:

چاری قەدەر بزانه نی، چەندە چاری وا

نی چاره ما که بوو به دوو پەنجە ی قەزا دوچار

تا لەم دوو نیو دێرەدا چوار جاران جینگە بۆ (چار) دۆزرایەو. له بەینی دیکە شدا
 (چار) هاتو له جیانی (چار) ئەمەیش شتیکی له چەزی شیعیر شیرین دبت. لەم
 قەسیدە یه‌دا دەرفەت بۆ منیش هاتو که دەوری به پێی چوارەمی هەلانیم:
 دەررە تریشقە ییکە که کێوی دەدا به باد

لهم به پته دا هتاپه کی به هیز هه به یو نایه تی (فلا تجل للجل جعله دکاو خر موسی (ما). ماموستا مهلا که ریمو کاک محمد تم لایه نه یان تی نه خوئندوتوه. سهیر لهوئیه به مرگی محوی به ۳۹ سال بومبای ناتوم (ذره) به سهیر ژاپوندا هاته خوارو لهو شقه به یی کهوتوه که ده زانین کیو ده دا به باد. ته گهر محوی مریدی مابانایه (ذره) شقه) یان بو به پیش بینی و کهرامت له قهلم ده دا.

که ده لیم لهم نووسینه دا باسی چوئیه تی ژبان و رووداوه کانی به ره ننگاوی محوی هست تی به نه هاتوم بلیم زانینی لهو لایه نه کهم بایه خه، هه ره لهوئیه که جیگه ی لیره دا لهوئیه به هه ما ته گهر بلین بو تیگه ییشتی مانای شیعره کانی دیراسه ی ژبان و میژووی رده مه که ی پیوسته، راستی به که ی زور به داخه وه، ناوناهه به که نه تی شاعیره کانمان زوی دهروونی خویانیا ن به شاعر کیشاوه نه که بوئنه ته ئاوئیه ی رۆزگار یان. بوونی شاعیرو ئاو خوئنده وار به ئاوئیه تی واقع به وهئنده نانی باسیکی زولم وه یا خه فه تیگ بو داد وه یا تیگی عاده تی واقع بکه وئیه به ره مه یانه وه چونکه مرؤف هه زار هه لئیت به ناچار ی کی به زماندا دیت پیوه ندی به بازار یاخود کۆلان یاخود مرگه وت و ته کیه و رمان... وه هه ییت یا هیچ مه به سنیکی نه ییت من و تو له نووسیندا به ووستی میژووی دهنه وئیه. که مرؤفه که کهوته سهیر باری شاعرانان ده ست ده کات به بژارده کردنی ی شاعیری. له رۆزگاری محوی و پیش محوی دا (وئیه ی شاعیری) لهوئیه بو که له نه کانیا نندا ده ی بینن: خه یال، ورده کاری، ئارایش، نوکته ئارانی، مه هاره تی شتن. وئیه هونری تازه یاخود ته قلیدی به یی ده سه لاتی شاعیر... و شتی لهوئیه ی چارچووه ی مفهوم می سئلندارو به عیاره ی مقبول پیوراو کیش و قافیه ی ریگ ته ورده تی شاعیر خه ریک بو به زمانی شاعیری لهوئیه سپاتی نه بوونی ده می یار و ته که مه ره که ی له موو یاریکتر بکیشیت گونی نه داوه ته رووداو، بگره خوی له کهو خرپه ی دنیا نه گه یاندوه. سه رنج بگریته ده یینت شاعیره کان مه نه جیکیان به بوختی گه یاندن کاروباری تم دنیا به، که ی رووداویگ کهوته به ریجیزی یاخود نه تی مه هاره تیکی ناوشعیری کرد نیگایکی لی خوارده کانه وه. سالم لهوئیه شیره نه ی بو به کان کرد لهوئیه بو که برین کهوتوه له شتی خوی دنا هه شت سابلگ پیش تی چوونی نه رواندز لئی قهوما بوو بیری بوی نه چوو. هه لیه ت من زور مه منونی سالم که شاعیری ی کرده لاواندنه وه بو شیره تی تیچونی بابان، خو ده ی توانی بهو ته ده به پی دزیلکه ته به ره و ده سه لاتی نوی، که نه ی کرد له مه ردا یه تی وهستی بریندارو ده ماری امه ته وه بوو. به لأم ده تی خو مان به سه هو نه به یین له ده لاله تی رووداو: لهو ده مانه دا س گله تی نه بو له خو دزینه وه وه یا خاموش بوون له نگه تی به کیکی له تریکه وه خزم و ست نه بوو ییت: به ریکه وت محوی و سالم و کوردی... شعیریان هه یه لیان ده ییت ده تی چاکه و خراپه، ته دی لهو عالمه ی که شاعیری نه گوت خو هه موویان هه ره لک بوون بوجی جاهیل بوونیا ن بیته شه فاعه تکار؟ هه ره لهو جاهیله له سه رگیسکیکی ی ناماده بوو دز بکوژیت که چی بو ره وانندز گونی نابزو ییت !!! شاعیره کان کفریان د به ره ریان هه بوو، ناشاعیره کانیش چ چاکه یان نه کرد که به ره ریان نه بوو. بائمه ره مان خوار نه ییت و ته رازوومان له نگ نه که یین به وه دا که چاکه ی شاعیره کان له بیر یین هه ره چونکه وه کوو ئاپره ی خه لقی هه ستیا ن به ئیش و بازار کرد ییت نه که وه کوو

من که له سه ر شاعیر ده که مه وه جه ماوه ره خه تابار ناکه م: ده مه وی به چاویکی ئینسافه وه سهیری خه لقی لیره به پیشه وه بگریته. نه شاعیرو نه غهیری شاعیر له باریکی نه فی و ژبای و رامپاری و ئابووری لهوئیه نه بوون ریزبگرنو له دژی زور وستم هه لچه فن. هه زار لومه ی به دوا کانی تم رۆزگار هه بانی هه زاریه کی لهو نه گه ته تی به که بابایه کی به ره له ۱۰۰ سال به شق و شویلاق ده خراپه زیندانه وه و مال و مندالیشی له ترسانو له برسان زیره یان لی هه لده ستا. هه ستی سپی کومه لایه تی لهو سه رده مانه که میژوو کرد بوو نه که هی نامه ردا یه تی خه لقه که، وه ها نه بوو بو ئازاری غهیر به خه به رییت وه یا بوانی تیاری دهردی غهیر بکات: هه ره که سه خه ریک بوو خوی بزیته و به ره که ی له ئاو دهرکات، ئینجا که من گله ییت لی نه که م ئوش گله ییت به سه رمه وه نامی تی..

چ شاعیرو چ غهیری شاعیر له هیچ سهرو به ریکی کاری دنیا به شدار نه بوون هه تا چاوه ئورپین ده نگه ی هه لوه ستی ره خه گرانه یان له کاری ناره واییه یین. هه لوه سته ی قسه ی رووت تی به، کرده وه ی له گه له چ زالیکیش به ته مانه بوه له قسه ی رووت تووره ییت. له نووسینیکی عه ره بیم، که جاری له ژر چاپدا یه گوئومه: (کل فلسفه فی الارض وکل حکمة فی السماء نکون معطله اذا عدمت بشرًا یؤمنون بها ایمان اداء و تفضیل) دواتریش لهو نووسینه دا ده لیم: سته مکار چونکه ده ی زانی لهوانه ی له دیوانی داده نیشن ریاکارن هه رگیز خه یالی بو لهوئیه چوه که له شاعر دا دژی ستم قسه ده که ن لهویان مه به ست بوو ییت خو لهوان پاته و پات به دادو ئینسانی لهویان هه ل ده گوت. له کورده واری دا شاعیری (مداح) به واتای مفهوم می سه رده مه کونه کان پهیدا نه بوه چونکه باری وه های به خووه نه دیتوه له ده و له مه ندی و سیاسه ته داری و به ره وه ونندی زل که بو ده و له ت پاریزی په کی له سه ر شاعر کهوتییت: له کوردستانی باشووردا به ره له ئاخه لیه ی حوکی عه بدوره حمان پاشا شاعیری عهروزی کوردیمان نه بوو چ جانی شاعیری مداحان هه ییت. شیخ رها به هه ره شه نه که ده ست پان کرده وه مزه ی مدحی له که سابلگ ده ستانده که حزبان ده کرد باسیان نه کریته. تم حاله ته ی ده ست کورنی و تی سامانی و هه زاری سیاسی وه های کرد که شاعیری سه رده می محوی لهو جفه دا بئینه وه که شاعیری شاعیره گو شه گیره کانی سه رده می عباسی و دواتریش ئیدا قه تیس ماو بوو. لهو ده مانه دا که شاعیری مزه خو ز دیوانی خه لفه و تمیرو وه زیره کانیا ن به شاعیری زرینگه دار ده رازانده وه شاعیری گو شه گیر زور بوون شعیریان بو دهروونی خو یان ده گوت. تی گومان ته گهر له کورده واریشدا بازاری شاعیری مدح به ره وه بایه محوی هه ره لهوئیه ده بوو که ده ی ناسین. لهو تا که روباعیه ی بو شای ئیران به سی به لگه ی مه حکم ئیسه پاتی قسه که م ده کات: به لگه ی به که م لهوئیه که ناقانه یه.

به لگه ی دووم لهوئیه که ده ست پان کرده وه ی ئیدا نیه. به لگه ی سیم لهوئیه که ئویش وه کوو حاجی قادر مه دحی ده سه لاتداری نزیکه نه کرده خه یالی پاداشی لی بگریته.

له نووسینیکی هه فا کاندا بانی زانینی خوم هوش پی شکام دیارده ی کناره گیری و خو له دنیا نه گه یاندن و سکت بوون له رووداوو لهوئیه دووره پاریزی به ی شاعیره ناسراوه کانی لیره به پیشه وه مانم شتی کرده وه که، وه که به بیرمدا دینه وه و پیشی رازیم،

ديارده كه ده چينهوه بۇ ئى دەسلەقىي بەشدارنه بون له هەلس و كهونى دنياو قەومانى كارى گرننگ و چاره سه ركردنى گرفت و كۆسپى كۆمەل و ئەو تەرزە ئى تەرەفيه ناچارىيه كه ده كېشپتهوه بۇ بەخووه خەريك بونى شاعىرو پەنگ خواردى دەر وونى، ئانەوهى وهك ئەو حەبسانەى كه له ماوهى ۱۰ - ۱۲ سالددا دەبنە ماھىرتىن كەس له هوزەرى نەخش شاعىرى ئى بەشپش له كارى دنيا دەبېتە وهستای نەخش و ئەونى ناو شىعر. ئى گومان هەندى باوهرى سەر به قەزاو قەدەر ش دەبېتە رى خۆش كەرەوه بۇ پەپكه خواردى شاعىرو غەبرى شاعىرىش له حال و بارىكدا كه هەرگىز پرسیان پى ناكړت و تى ناخویندرېتەوه. به لأم قەزاو قەدەر به تەنها قەت نەبوتە هوى پرېون: له دەمى پېتەمەرايهقى دا شاعىر هەبوون و پېوستىش سربون بۇ له سەر خۆكردنەوه وه لأم دانەوهو و بردنەوهى شەرە دندووكتى وشەبى. من نامەوى لېرەدا بېجە ناو درېزەى ئەو هۇيانەى وه هاپان كورد كۆمەلایەقى كورد مرده ئەى نەزوك بېت. هەر ئەوه نده دەلېم نە دەشیا كورد لەم بارەى ئىیدا دەزا مرده ئە نېت و شاعىرو غەبرى شاعىرى دووره پارىزو روه و قەزاو قەدەر نەبن. ئىستاكه له سالى ۱۹۸۷ من ئەگەر دووره پارىز نام چىم؟ حكومت به خىرى خوى رى دەدات نووسېم بئاو بېتەوه، لەوه به ولأوه چ دەكەم؟ هېچ هەر هېچ. ئىر محوى و كوردى و وهفای چى بان كوردبايه دەبوونە رۆلەى سەردەمى خو بان! به شىكى زۆرى نووسەرى كورد خەرىكى بئاو كوردنەوهى حەيرانە و بەستەو بالۆرە به كه ئەمانە له تامى تەرازووى هېچ سەردەمبىكدا نابنە هاوسەنگى شىعرى ئەو باس كراوانە نه له روخسارو نه له ناوهرۆك ونه له هندا. ئەگەر بالۆرە بئاو نەكەنەوه چى بان پى دەكړت؟ سەقافەتى نوى وهەى كرده هەلگەرانەوه هەبېت بە لأم مەرجى زۆره. مەرجىش واز لى بېنېن به دەگمەن ئەنى كەس له رابەرە به سەهوو چوه كهى خوى هەل ناگەرېتەوه. كەس به ئەمانى به به رەخنە له خۆكردن واز له باوهرى پوچەل بېنېت ئالەوهى كه تەجرەبەش ئەو پوچەل به به ئىسپات دەگەبە نېت وازى لى ناھىندرىت. ئنجا كه گەنج و خویندووى ئاخەلۆهوى سەدهى بېستەم سووربېت لەسەر بوت پەرسى مۆدىل نوى بۇچى داوا بكەين له مولوى و محوى واز له (قدرى) بېنېن كه هەر ئەنى (قدرى) به عىارەى خوى راست دەرەچېت و وهك ئەوهنى به كه شىلم چاندو شىنەبوو بەردەوام م لەسەر شىلم پەرسى.

گلهبم له محوى ئى به كه رمانى حاكمايهقى بابان دەنگى نەداوه تەوه له دىوانى چونكه له غەبرى دىوانى سالم دەنگى له دىوانى كەسى دېكه نەداوه تەوه، حاجى قادرىش پېش ئاواره بوونى بۇ ئەستەنبولنە باسى رمانى رەواندزو نه بابانى نەكردوه. پېم بلىن شەشى ئەبلولول له چەند جىگەى كوردستان دەنگى دایەوه؟ سلتانى كه بۇ شەشى ئەبلولول دەنگى بەرزكردۆتەوه خوى تازىە داربوو. له ۱۹۵۷ كه لافاو زەرەرى له سلتانى دا چالاكانە هونەركارو موسىقارو گۆرانى بېزبان كەوتە پىتاك كۆكردنەوه، بە لأم چەند ماله هەزاربلك له هەولتر ئاوردنى يەك سەلكە پىازيان پى رەوانە دېتر. برىن كولاندنەوه خۆش ئى به بە لأم ئى سوودىش ئى به. شىعرى محوى دەنى به كېش و تەرازووى سەردەمى خوى هەل بىكېشرىت، ناشى له پەنا فكرى (نوى) وه تېرى ئانەو رەخنە بۇ سەد سالا بەر لە ئىمرۆ بەرى بركړت. هەر وهك رەوانى به بەخۆرانى گلهنى ساز بديرت هەر وهاش رەوانى به له دەرەوهى شىعرى شاعىر واتاى بۇ بخواربېتەوه لى بارىكړت. دۆزىنەوهى واتا له دەقى شىعر

جودايە له بەسەرەوه نان: ناشى پەرۆشى دەر وونى خۆم وهى باوهرىم به چاكو خرا به ئىسپات گەباندى ئىيازىكم بمهاوتنە سەر تەئوبلى ئى بنگه له شىعرى محوى وه الفارص وهى ابو ناسدا. كه شاعىرى كورد گوئى: قەزاو قەدەر حوكمى خوى رېم ئى به بلىم بەوهدا مەبەستى بزاونى گيانى كوردايەنى به گۆيا ويستووبەنى بلى بە ئومىد بن!

له ئوونەى روو بەواتا گۆرىن له رېنى تەئوبلى ئى بنگهوه ئەم بەبتهى خوارەوه له (۱۷)ى دىوانى محوى دەهېنەوه:

بۇ دوكانى مشتەرى گر حەول ئەدا كالا فرۆش

دېنى وادېنېتە قىمەت خواجە ئەعضانى بكات

له ولاپەرە بەدا شەرحى بەبتهكه وهها كراوه كه مەلايهكى بۇ خواستۆتەوه و زېش خواجە خواستۆتەوه بۆى..

ئەم تەئوبلە هەرگىز له وه قە هەل ناستېت چونكه مومكېن ئى به رېشى خوا دەقەدا به شەوبلەى كەسەوه بنووسېت چ مەلا و ج غەبرى مەلا. رېشى خواجە شونى خوى دا دەبېت و به رېشى جوولە كاپەنى يەوه دەنى بچېتە ئەو ئەنجومەنى (هى دادگايت) ئەعضانى ئىدا دەكات. كالا فرۆشيش كه ئەو دېنە ئاباوه دېنېتە قىمە ئەعضانى خواجەى جوو جەر بەزەبىنە، قېلزابىكە، قۆل بېرىكە ئى دېنېكە ئو نوئەرى بەدايهنى به: ئەگەر به مل مەلا وهى شىخ وهبا توجار وهبا والى و قاضى و وهزىرانىش دا بېرىت له واتاى كەم دەبېتەوه و باهەخ دەدۆرېنېت چونكه له (مە) ئى دېن و ساخته چى وىك دېتەوه بۇ (مقېد)ى مەلا كه دەزانين زوربه پان هەزاربوون دەسلەقىي جوولەكه دامەزراندنېان نەوه به ئەندامى دايەرەى حكومت. به هەمەحال دەسلەقىيان هەبوونى ئەوان بەر ئەنعى بەبتهكه مەگەر وهكوو هەر كه سىكى دېكه بېت له هەموو ئەسناقى كۆمەل كه تواناى دە ساختهى زلى هەبېت.

ئوونەيهكى دېكه له لىك كېشانهوهى پەراوېزى واتا بۇ وه بەرخستى مەبەستى شاعىر نەى ويستووه شىعرەكه هەلى ناگړت:

له لاپەرە ۹۰ى كېبى (له بارەى محوى لوتكەوه) بەپنېكى دېكهى محوى ك دەقەكه ئى:

قەزا، ئى دەستەلاتتكا، چى به غەبرى رەضا چاره

لەبەر دەستى جەلایا رېونېكە شىرى پەل بەستە

ماناكەى له (قضاء)هوه بۇ (رېكەوت) و له تصوفهوه بۇ كۆمەلایەنى با دراوه تەئوبلە نه بەبتهكه قېونى دەكات نه محوى خۆشى پى رازى به چونكه ئەو لى شاره زابن كه بەلاى ئەوهوه ئى دەسلەقىي كۆمەلېش هەر دەچېنەوه بۇ تەقدىر پېشتر دېتان تى شكانى رووسىاى زل و زەبەللاخ له ئاست ژاپونى بچووكى كەم ش دەدانەوه به قەزاو قەدەر. ئايا بەكى دەكرى ئەم قەدەرەيان باهەلدا تەوه له خو كۆمەلایەنى. محوى بەبى وهەى هەبه هەل دەگرى دلدارى كەى به دلدارى راست بديتەوه ئنجا دەشى له دەمى گەنجايەنى دا شىعرى وهەى گوئىت وهى له كام پېرەوى دەستوورانى شاعىرىنەى ئەو رۆژانەى كردبېت، هېندى قەصدەشى هەن مز تصوف و غەزەلى ئى تەئوبلى. ئنجا هەر وهك ناشى شىعرى دلدارى به زۆر هەلگېردى

بەھرە ھاش جايەزى ئىيە تصوف لە مەعنەۋىيىي خۇي رپوت بىكرىتە ھەو بىكرىتە
ئۆمە ئايەتى. راستى بەكەي لەلايەن بەخۇدا راپەر مەۋنەشە ھەست ج شىرنانى ھەست
لە ھەداكە محوى ھەھا شاعىرو دەسە ئاتدار لە تەعبىرو تەبىيات خورت خۇ بىلزىتە ھەو
سراحة) بۇ ناو تەمى تصوف ھەيا راستە عقىدە، بە بەيتى سەرپۇش كراو كۆمە ئايەتپان
كات. ئەگەر (قضا) قەزاو قەدەر ئەتى كۆمە ئايەتى ئى دەئى محوى ترسانى ھەبا
رانى ھەستى دەروون بەداتە ھە ھىزى ئاخوتن. لە لاين ترسانە ھە ئى ھەوى من
بوانەكەي شاھەدى بۇ دەدات كە چى ويستە ھەوى گوتە، خۇ نەھاتە شەر بەم
بىرۇشەت ناوى خەلق بېئىت ئىتر تەقبە لە چى بكات؟ كى تەقبە كىردە
ئى كات. لە لاين تەعبىرو زمان زائىشە ھەموومان دەى ناسىن چ ئوستادىكە لە

ئەللىك بەيتى دواى ئەم بەيتەش دوور خراونە ھەو لە مەبەستى خۇيان ھەك كە رەنگى
ئى ياقوت و جلى شىنى پىرۇزە لە بەيتى:

بىرسم دللى بۇ پر لە خوئىنى ھەسرتە ياقوت
بۇشى چى بە كى بە؟ جلى پىرۇزە بۇ شىنە

ھەلا ئىك دراۋە ھەو كە محوى لەم شتە جوانانە «ئازارو ژان فرمىسك ھەنسك و
رەت و دلئى خۇيانى و قولبى گىرانى دەھىئاو كە گەورە ترين شىۋە ئازاردانى
خستۇتە بەرجاۋ. ئازارە لە بەر سزادان، لە بەر چەوساندە ھەو. لە بەر داركارى
ھەست.» بىۋارە لاپەرە ۹۱ و ۹۲ لە (... محوى لوتكە).

بەبەستى محوى لە سەرپاى قەبىدە كە دا ديارەو تەئوبل ھەلئىگىت تەنانت ئەگەر
تەئوبل مام ناۋەنجىش بىرئىت دەئى لە بەيتى دوەمدا كە دەئى:

ئى جىنەك ئەمرۇ بەزمى عەيش و بادە نۇشەنە
ئى زوو زەمانە ھەضمى گۆزىۋە لە نۇ شىنە

دەئى مەبەستى محوى شىۋەن كىردن بىت بۇ ئەو خوا پى داۋانەى لىيان تىك دەجىت
كە (بەزمى عەيش و بادە نۇشەن) ھى چەوسا بە ھەو سزادراۋنى بە.. گلەئى محوى لە
و وجودە نەك لە بەشكىكى. سەرەتاي قەبىدە كەش ھەر ھەدا كە بەبەتتە ھەھا
ت پى دەكات.

بۇزى ھەلدا ئەم كۆنە خەيمەى تان و پۇشەنە
سايەى دا شەرائى بەزمى عوشرەت گىرە جۇشەنە

ھەروا لە ئىۋونەى زال كىردى ھەستى دەروونى بىزەر بەسەر دەق شىعدا زور بەى ئەو
بوانانەى ئىۋان لاپەرە كانى ۱۹۷ - ۲۶۶ لە كىتەبە كەى (مەحوى لوتكە) دا بە ئاشكرانى
ئى نووسەرە كە كە لە ھەموو نووسىنە كە خۇ دەنوئىت. نىكەل بە دل و دەروونى محوى
دەن. لە لاپەرە ۲۲۶ كە روباغىە كەى (ئەم پارە پەرستانە.. شى دەكرىتە ھەو نووسەر
بە مەبەستە ئاشكرانى محوى بە ھەتتا بەرپارەوى خۇى دا دەى گەبەنئە
ئى قەبىدەى:

ھە پر بەردى ئەجەل بۇ شىشەئى عومرم نەوا ئى زوو
ئەم بەيتەبە:

طەبەى بە جارىى عالمى داگرت ئەوا محوى
ئىگە ئىلتىجابە بەر دەرى على جەنابى زوو

ئىتر بە چەند دېرئىك لە لاپەرە ۲۲۷ كار دەگاتە دەر بەگابەئى و نىمچە سەرما بەدارى
و چىنابەئى...

من ناتوانم لىرەدا بەدوا ئەو ئى بىنى بە بنجى يانەم بىكەوم كەوا لە ئاغلەئى بىرورا كانى ئەو
لاپەرە دا داۋاى شەرح و كەلئىن گىرتن و خستە قالم و راست كىردنە ھەو بادانە ھەو بۇرپارەوى
محوى دەكەن چۈنكە بە نىمچە كىتەبىك تى نەبە ھەو. ھەر ئەۋەندە دەئىم دەبوو نووسەر
بۇمان ساغ بىكاتە ھەو كە روباغىە كە زووتر ھۇنراۋە ھەو لە قەبىدە كە بۇ ئەۋە بشى، ھەر
نەئى، روالەئى، بىسەلئىن كە محوى بە پلىكانەئى روباغىە كە دا سەرەزۋور چو بۇ قەبىدە كە.

بىرە شىعەرى (ئەلەبىاد) كە رووبەرۋوى ئىكرانى ئەھلى (شار) گوتراۋە:

بۇتە موئىس، بۇتە مەتوا قەوم و شارى ئەلەبىاد

دنىۋى بىئى جى بەجى دەروا بە بارى ئەلەبىاد

ھەركەسى ساتى لە گەل ئەو قەومە بوونى تانەبەد

بىتەۋە فەكرى لە زارى دادەبارى ئەلەبىاد

بادراۋەتە بۇ سەر (دەسە ئاتدارو دەست رۇنى) - لاپەرە ۲۲۸ كىتەبى محوى لوتكە - نە
محوى نە بەر لە محوى كە گلەئى يان لە زەمانەو خەلق كىردىت مەبەستىان جودا كىردنە ھەو
چىنى زۇردار بوە لە زۇر لى كراو. ناۋاپو لە بەيتىكدا ھەيا لە قەبىدە بەكدا ئەم ھەلۋاردنە
ھەبووئىت (مەنھىجە) ى نەبەخشىۋە. ھەر لەم شىۋازەى محوى دا بەر لە ھەزار سالىش
گلەئى ھەھا لە زەمانەو عالمە كراۋە تا ئەگەر محوى لە قەبىدە كانى ھى ھەھاى ھەبووئىت
(زەھدى گىرتىتە بەر. شاعىر ھەبوون لە كۆنە ھەو (زەھدى) يان كىردە بە رارە ھەبوئىت
بە شۇرشى فەكرى داناندرىن دىۋى چىن ھەيا زىچىن و تىرۇۋەك پىشترىش گوتە كەس لەو
تەرزە شىعەرنە ۋە تەنگ نەھاتە چۈنكە بە ھاندان و خەلق تىرۇكردن حىساب نەكراۋە. لەو
ئەلەبىادە دا بەيتىك ھەبە دەئى:

ئەھلى تەزۋىرو فەسادن غاصبى مالى عىباد

موبتەلاين بەم بەلئەبە ئەھلى شارى ئەلەبىاد

ئىشارەى بۇ (غەصب) ھەبە: ئەم غەصبە بەر زۇردارو ئەھلى بازارىش دەكەۋىت كە
پىشەيان بەسەرە ھەئى قەرزە بۇ حىسابى قەرزدارە كانىان تاكوو ھەھا دەبىت قەرزە كە
دەكرىتە ھە سەلەم بۇكۆزى دانەھاتووى بەرخ و گىسك ئىتر لە ئاكامدا رەنگە لە برى
دېنارىك قەرز پىنج دېنارىش ھەرگىرايىتە ھەو. ھەر چۈنئىك بىت زۇردار مەلەۋونىكى
بەرچاۋى ئەھلى شارە تى دەۋە شىتە ھەو ئەۋەندە مۇجامەلەى لە گەلدا بىكرىت. خوا
لەناۋى بىات كە مرۇ نەتوانى لە ناۋى بىات. تىك ھاۋىشتى چىنابەئى و برى چىنابەئى لە
كوردستانى خۇماندا ھەتا سىبە كاتىش سەرى ھەل نەدا بوو، كە سەرى ھەلدا لە ئاكامى
بلاۋ بوونە ھەو بىرۋاپو ھەكەنى شۇرشى ئۆكتۇبەر بوو نەك لە ئىماى چىنى بۇرچوازى كە تا
ئىستاش پەيدا نە بوە. گونومەو لەم باسەشدا گوتە تا كە (صراف) نىك لە كورد نەرسكاۋە..
محوى بە ھەدا پەنجە نىشان نايىت كە بە سەرۋىتە راكى خراپە و ئىدنى دا ھاتۇتە خوار
چۈنكە تەقلىدكى كۆنى شىعرو ئەھلى (ۋشە) بە گلەئى لە بەداپەئى بىكەن. ئەبوونواس كە بە
پارەى پاداش دەزئا خۇگىف دەكاتە ھەو دەئى:

ۋمستعبد اخوانە بئراثە

لبست لە كىرا ابر على الكىر

مخوی له لایډن شیعروهه به مه تاننقی دارشتنو نوکته نارانی و سهره ژورور چون له هسوروه سه لیتراوه کانی شاعیره یقی سرده می خووی و دهر پربینی ههست به شتواری نهی قه شنگو داهینانی وینهی زینتی نوی و به جی هیشتهوهی شاعیرانی تر له وهسته شیعری به ناشناپانهی هه موو تیاندا به شدارن.. له مانه و له جوړه دارشتمیکی وغهوی تاپهت به خووی که شه قلیکی جودا که رهوهی تعبیری نهوه له شیعری کوردی نوی ده چپته ریزی په کممی شاعیره کائمانو له نهیشت نالی پال لی ددهاتهوه.

لیره دا رایه که دهرده پرم ده نی له بیستنی و به لاهه نانی په له نه کریت:

هر چند جاری ریم نه بوه به وردی دیوانه کی محوی بخوینمهوه، بگره هه ولی و زدانه نوم بهم گو تاره ماوهی نه دانی هه مووشی بخوینمهوه، له گه له نه مه شدا که من له بویندنهوهی شیعری کوردی سر به هیرو گلینی دا ناگرم به لکوو نه بزی هر به بیتیکی له هه ماردا فرکه ده کات، سهرنی به به زووی دیاردهی بهرچاو له دیوانیکدا به دی بکه م: نه وها ده بیم شه به نگی نالی له شیعری محوی دا بزوه دیاریشه، نه که نه مه و بهس به لکوو ریوونه کی له شوینانه دا که پیوست بوو دهر که ویت به لگهی دیار بوونیهی له ویزدانی نوی:

سهرنجیک بگره قصیدهی (به حری نور) پاته و پات (معارضه) ی قصیدهی (ته لانهی نفسی بووم ناسا هه تا که ی حیرصی ویرانه) ی نالی پی کرده، 'وهک ده شزاین معارضه وینمهوهی شیعره له قافیه و کیش و ناوه روکی شیعریکی مه شوور. له موعاره زهدا و شمنایه نی مه بهست فی به مگر هونه رهوه بیکا به دوشمنایه نی. له م قصیده به دا محوی که ریازی نالی دا رویشته ویت له به ره و کو تانی هه لیه ستدا ده نی:

که پرره بوو قصیدهی بورده نه شتهی عالمی پر کرد

هه موو بهم قصیدهی کورده نوبه ی نه شته پیوانه

ته: قصیدهی (برده، برده) ی بوسیری که له نه عتی پیغه مبره (د زور گوتراوه، هه موو بهم قصیدهی کورده دهست به نه شته پیوی بکریت. محوی به ثانقهست معارضه ی نالی ده کات که چی ناوی (برده) ده هینیت که کیش و قافیه ی جودابه له نه کی محوی، خو مه علومیشه قصیده کی (نالی) ی بیستوه به دلشی بووه خویشی هریک کرده له قصیده کی خووی دا له نالی دانه مالتیت، به لگه ش، جگه له ده لاله نی معارضه) خووی، که بهیتی چواره می قصیده کی ده نی:

تاریکی شوی کوفرا به په که دم له معینکی دا

زارو سینه دو بیست و دوه، دنیا چراغانه

دیاره له ۱۳۲۲ک. قصیده ی داناه. نالی له ۱۲۹۰ک مردوه، تا ده می قصیده کی وی ۳۲ سال تپه ری کرده، له وه دا فی به بگوتری ده شی محوی جاری چاوی به دیوان یا قصیده کی نالی نه که وتوه.

له ناوه روکی قصیده کی هه ردوانیش به راوردیک بکریت گه لیک شوین په نجی له محوی دا ددوزر پتهوه به نمونه محوی ده نی:

مه دحینک بکم لایق به تو (یا خیر خلق الله)

فی خیری نالیق که جیریلت نه نا خوانه

له نه عته کی نالی ده خوینتهوه:

مرادم زیللت و پارانهوهی حاله نه وه که نه عته

به چهند به بیتیکی کوردانه که قورناتت نه نا خوانه

هه م بهیته تازه باس کراوه کی محوی و هه م بهیتی (موکه پرره بوو...) ت به بیردا دپتهوه: وشه ی کورد له ویانداو (نه نا خوان) له میاندا (قاسمی مشترک) ی هه ردوو قصیده که په..

له م قصیده په و له بهیت و دوو بهیتی دیکه شدا نالی یزینکی دیاره. سهری بهیتی سیه م بکه له لاپه ره ۱۱۰ ای دیوانی محوی ده خوینتهوه:

(رهحه) بهو شینیه له خهق قصیدی عاقلانه ی ووت

منم عاقل له بهرگی عاریه خویم که عاری کرد

تنجا تماشای تم بهیته ی نالی بکه:

من له فی بهرگی نه حه م پرسی که بوج روونی گوئی

یاره نی شیت م نه گهر شاد م به بهرگی عاریه

وا ده زانم (رهحه) و (نه حه) ش په که ناو بیت له نو سیندا به هه له گوتراوه یا خود محوی به ثانقهست نه حه ی کرده به رهحه. له واتادا هه ردوو بهیت په که شتن.

له م بهیته دا، محوی، که ده نی:

تم فیزاعت به دوه وه حه قه که نا پرسی چه

تو په کی دائم هه زارینکی وه کوو من دوو به دووت

وه که نالی شاعیرانه و نوستادانه وشه ی (هه زار) به واتای ده جارن صه دو به واتای بولولیش له کارهیناوه. شهرحی دیوانه که بو ژماره ی هه زار نه چوه. له نه صلشدا عه ره ب که به بولوی گوت (هزار - هه زار) وشه ی (هزار داستان) ی کورت کردهوه به واتای (هه زار نامه نگ) نالیش گوتوهی:

روخی تو گوئیکه صه د بهرگشو هه زاری عاشق نه ما

له هه موو چه من دیاره به نوصولی ناله نالی

نالی ژماره ی ئاحادو میتات و نولوی کور کردهوه، محویش دوو ژماره ی ئاحادو په کیکی نولوی کور کردهوه له بهیته که دا. کورد به تیکرانی که مه بهستی بولول بوو ده نی (هوزار). زوری نه دیبه کانش هه روه ها ده کن بو په له (هزار - هه زار) هر بو ژماره که ده چن. له دیوانی محوی بگره بیت نمونه ی دیکه زور ده بینیت له حازری و بزری نالی هه موویش هر به گیانی (تحدی) په وه هاتون که وا نی دهر پربینی پاته و پات به رده عازه بانه په که هه لده گرت هر به نالی هه لگه پراوه. حاجی قادر له چه ندین جیگه ی دیوانه کی ناوی نالی و شیعو مه تاننقی ده هینیت تا ده گاته نه وه ی که ده نی:

به 'تضمین' بهیته کی نالی ده هیم تا ره فیقانم

بزائن من به نه و ناگم خزه ف قهت وه که گوهر نانی

محوی نی ناوهینان ملاننی له گه لدا ده کات.

نه و رایه ی له لاپه ره ۲۱۸ ی (محوی لوتکه) دا که شیعری محوی له (سبکی هندی) داده نیت پیوستی به روون کرده وه هه په ده بوو نووسه ر شهرحی بدات، به نام من وه های بو ده چم که دارشتمی (سبکی محوی) به پتر له وه ی جاو لیکه ری بیت. محوی له هه لانه ی بهیته کانی نه و مامله ته له گه ل وشه دا ده کات که وه ستای به ننا دیت بو دوزینه وه ی جیگه ی له بار به دوا به ردی له باردا ده گه ریت. گه لیک له بهیته کانی محوی نه وه نده سفته ده نی

تقالیدی شیعرمان موبالغمو به سورهه نانو نارایشنی زیادو نمو جوره نیگارکیشیهی تیدا باو بوه. نالی بیان محوی یان هرکس ده بی بی حال و باری ناو دیوانه کی دووکه لو ناگرو تنگی و تاریکی تیدا قهلم کیش کراوه. مه به ستم نیه بلیم نازاریان نبیره به لام نازاریکی که هه بویه خراوته ژر عده سهی زل کره وهی خه یالی شیعر.

له گه له مه شدا ده بی حورمه نی نمو مه هاره ته بگرین که له سره نیا کردنی نیش و نازاردا خزمنی خه یالی ره ننگین و ونه کیشی هونه راوی و زاخاوی می شک، و برای ده و له مه مند کردنی زمان ونه ده بیان کردوه. چهنه شیرنه نمو به پتهی طاهر به گک له شکانی په نجهی به گولله دی ممانجه گوتونی:

**له لهک زانی که ده شکنی ره ونه قی بازاری مانگنو خور
شکاندی په نجه کم نامن نه نووسم وه صق روخساری**

نیمه ته گهر تنه دیوانی محوی بکه بن به شاپه دی خوشی و ناخوشی روزگارو به سر بردنی. هرگیز نمو رووداوه خوشکه له بهی لاپه ره کافی ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸ ی (مه محوی لوتکه) ناخویننه وه که هه مو ناگرووریه کی گوربو به به نبروونی. به نام نهمزانی پیوه نندی چوارینه کی لاپه ره ۲۴۶ که ده رگایه بو گپراوه وهی رووداوه که، بهو خه ونه سهیره کی نالی والی دیتووینی و له ناکامدا کردووینی به کویلهی (محوی) چی به؟ به داخه وه هیچ ناکیک لهو ههشت نووسراوهی باس کراو له لاپه ره ۲۵۵ ی (محوی لوتکه) دا نه هاتوته بهرچاوم که وا بی گومان گه لیک شتم لی وهرده گرتن له باره ی محوی به وه نیستاش مه ترسی نه وه مه هیه لیره دا راپه ک به ناوی خومه وه ده بربرم دواتر ده رچی که به کیک یان پتر لهو سه رچاوانه بوی چوون.

وه که گه لی جار گوتراوه و نووسراویسه شیعی محوی غرق و اتاو نوکته و ونه و جوانی به، له وانه به مرو بی وانی له به یئیکی قولو بونه وه بو ته ختی بی که چی به رووچوونی قولو تر گه وه هری نه دوزر ایه وه به ده سه توه ده دات. بو به سر کردنه وهی چهنه دو چونی و اتای دیارو نادباری شیعه کافی هر نمو دیوانه له بهر ده ستدایه که ماموستا مه لا عه بدلو که ریم و کاک محمد شرحیان داوه. لیره دا هانا ده به مه بهر نمو دیوانه بو مه شقی وردی بی له چهنه نمونه شیعیکی بانی نه وهی ترووسکه به کی زیاد بهاویری بو ناو دیوانه که بهر نیگای نه دهب دوست و نه دیان له قهواره ی گوتاریشدا جینی پیته وه. ده شقی بلیم کاریکی من ده ی که کم گه لیک ناسانتره له وهی ماموستا و کاک محمد کردوو یانه چونکه هه همیشه ره خنه وه یا به سوره وه نان له بنیات نان سووکه له تره: نه وان مهیدانیان خوش کردوه تنجا من دیم به وه کازی قهلمه وه پیاسه ی تیدا ده کم. نمو نمونانه ش هی به دوا دا گهران نین: لاپه ره م سیر کردوه و به یئیکم ره چاو کردوه تنجا ده به زم هه لدا وه ته ه تا له سر لاپه زه به کی به بند بووم، وه هاش بوه کتیم داناه، که بوی گه پراوه ته وه لهو لاپه رانه گیر بووم که پیشتر پیاندا تیه ری بووم، تا نیستاش نه گه ییشتوومه به شی آرسه به کی.

لاپه ره ۶۴ دیوانه که هاتوه:

هگرو نازاده گیله کی بی له عده مه دا بومان

هی هه به غهیری به پیچی په له پهل داوی حیات

له شهرحدا هاتوه: نه بوون هیچ نه بی سر به سته کی بو بنیادهم تیدا به له م هه مو

کوت و زنجیره جور به جوره ماددی و روو حیانه ی به خویانه وه یان به سوتنه وه... هتد من تنه ا ده علم به سر وشه ی (به پیچی) به وه هه به که وه که بوی ده جم (پیچی) به و اتا که شی ده بیته (په له پهل، خیراخیرا پیچی داوی حیات) وه که داو به پیچانه وه هه له ده کرتنه وه. (به پیچی په له پهل) لووس ولیک نی به: به پیچی داوی حیات جمله ی نه واو دروست ناکات چونکه (اسناد) ی تیدا نی به وه که له فیعلی (پیچی) اسناد په یدا ده بی.

له لاپه ره ۶۶ هاتوه:

خه لاهی بوونی قهت ناوی له سیری زولقی زنجیرت

له بهر تیرت، مه له که بی هه لفرینی نه بوه نه خجیرت

له شهرحدا هاتوه: دیلی که مه نندی زولقی نو هرگیز ناپه وی رزگار بی و نیچیری پراوت ته گهر فریشته ش بی هرگیز له بهر تیری نو هه لفرینی و ده په وی بهو تیره پیکی چونکه دلدار ده په وی هه همیشه له باره که به وه نریک بی. من وه های بو ناچم: شیعه که نه ی گوت نیچیر ده په وی بهو تیره پیکی به پیچه وانه وه گوتی نیچیرت مه لایک تیش بی خه لاص بوونی له داوی زولفت ناوی چونکه هر هه لفرینی تیرت ده ی کوزی. مانه وه ی له داوی زولقی چاکتره بوی.. داوه که سه لام تره له تیره که. وشه ی (مه له که) به و اتای (به که مه ل) پش دی. مه به ست له نیچیر نیچیری کوزداوه.

له لاپه ره (۷۰) دا هاتوه:

له بی حه رانه زره ی سیلسیله ی موقه دده سی عشق

بی به شیرو مه گهر هه لگری له دنیا ده ست

له شهرحدا ده بی:

زنجیری عشق ناکرتنه بی هه مو که س و هه مو که س شایانی خه لانی واپه ز نه. بو نه وه ی نم زنجیره بکرتنه پیت و له پیتدا زره ی بی، پیوسته بی به شیرو نه وه نده تازا بی بتوانی ده ست له دنیا هه لگری.

من وه های بو ده جم، به رینووسی کون وشه که ده نووسرا (شیر) و به هر دوو جور ده شیا بخویندرینه وه واته (شیر، شیر = اسد، سیف). بو شکلی (شیر) هر و اتا به که لی بدرینه وه قهیدی نی به مه رچیک له گه له ده قی شیعه که بگوتی نه که به زوره ملی به سه ری دا به بی.

چهنه دی ده کم بوم نالوی بلیم ده ست له دنیا هه لگرتن سزای زنجیر کردنی پیوه بی. وا ده زانم نیوه دیزی دوه می به پته که ده بی بخویندرینه وه:

بی به شیرو مه گهر هه لگری له دنیا ده ست

بوون به شیر (سیف) و ده ست له دنیا هه لگرتن (نمرد) ده گه به نی نه که واز لی هبنان. له سه بی که به پته که نمو ده ست هه لگرتنه وه کوو نالا هه لگرتن و رم هه لگرتنه بو جه نکت. نو که خو ت شیر بوویت ده ست هه لگرتنیش ده بیته شیر هه لگرتن چونکه شیر ده ستی هه لگرتنه. نم سرکه شیه به که مناسی سزای زنجیر کردنه، چونکه له واقعدا دنیا ته لاق داته ده بیته هزی حه لال کردنی زره ی سیلسیله ی موقه دده سی عشق

له لاپه ره ۷۸ نم به پته:

پیتیقانی، نافتاب تانی موقایل بوو به رووت

نافه تیکی دی، نه ما تانی، بوه ستی روو به رووت

شهر خدا هاتوه:

بهرینکهوت جارینکیان روژ ناوینک له گهل رووت پروو به پروو بوو. دهردنکی وای سر هات توانای نهما له بهرا بهرتدا خوئی بگری.

وهك من بوی دهچم: روژ خوئی له ناوینهی پرووی یاردا دیتوه. روژ به (افتاب) وسراوه له بهینه که دا. که دیققت بکهی له وشهی (افتاب) (افت) هه به که دهکاتهوه (اف) ی نیوه دپری دوه می شیره که. تنجا تایی نهما چونکه له وشهی (افتاب) که (افت) بهریت (اب) ده مینی نهک تاب. (اب) پش که ناوه ناتوانی بوهستی.

له لاپه ره ۱۵۲ تم بهیته:

ه زولفیا ونه پروو لیوی ههر له کارایه

هوا نافتابه گهر ناوا بوه مهسیحا خوش

نیوه دپری دوه له بهر کیش دهخویندریتهوه (نهوا فتابه گهراوا بوه...) له شهر خدا دهلی: نافتاب: خور، مه بهست له حهز ره فی عیسیا به. مهسیحا: عیسا، مه بهست لیوی یاره که هه ناسه به کی لی دهرده چی وهك نهو هه ناسه بهی له ده می حهز ره فی عیسا دهرده چوو مردوو پی زیندوو ده بوهوه.

من واده زانم نافتاب که ناوا بوه پرووی یاره له زولفدا ون بوه. نهما لیوی له کار نه که وتوه چونکه نه فسی ههر دیت و خه لی زیندوو دهکاتهوه وهك مهسیح. نه فسیس مووی زولنی لاده دا بانی دهرکهوتی ده می.

له لاپه ره ۲۱۹ تم بهیته:

له پاداشی قسهی سردا هه مه ناوه هه ناسه ی گهرم

که سی شینانه بهردم تی گری من بهرق تی دهگرم

له شهر خدا دهلی:

له تولهی قسهی ساردو ناخوشی وهك بهردی زهقی یارانی بی بهزه پیدا منیش هه لیکپشانی ناخو هه ناسه ی گهرم هه به وهك هه وره برووسکه وهرق ئاسان کار یگهرو سووتیه ره.

من دوو تی بیتم هه به: به کیان نهوه به که محوی دهلی (بهردم تی گری) تم بهردهی له خویرانی نه هیناوه. وشه ی بهرد ده نووسرا (برد) تم وشه به به عه ره بی دهکاتهوه (سهردی بوه به بی به که م. که واته به واتای (حج) پش دهروات و له مونا سه بهی قسهی ساردا به (برد، ساردی) ش دهروات. تی بی دوه نهوه به که وشه ی (شینانه) ههر چند جی بونهوه به لام زنده له هه موو وصفیک بو (شیتی) په سه ند کراوه؟ بوچی گیلانه نه بی؟ وهها ده زمان وشه که به ریووسی کون (شینانه) ی بی چوکره ده نووسرا. تم شکله هه لده گری (شیطان) بیت و به زاری کورددا بیته (شینانه) له هه مان کاتیشدا (شینانه) ش له کیسه ده مینتهوه:

که سی شیطان بهردم تی گری...

که سی شینانه بهردم تی گری...

که سی شینانه بهردم تی گری...

ره ننگه محوی له ئاسوی وشه ی (شیطان) هوه به ته مامان بوویت خه بال له (برق) بکه یتهوه که نهو (شهاب) ه بی رامانی شه باطن ده کریت وهك له قوراثندا هاتوه (... فأتبعه

شهاب مبین) تنجا نه گهر شریته بهم خه یاله دریز بکه یتهوه ده گه به راده ی نهوه ی که وشه ی (سهردا) نهویش (سهر) بیت و نهواو که ری حرف جری (له) که (دا) به به دوا ی دا هانیت وهك که (سهردا) ش ههر (سهر ددا) بهو دالیک لی قرتاوه. نهوسا (سهر) به واتای (سهروو. بهرزانی) دیت به مه بهستی (ئاسان) چونکه شه باطن گوی بان له قسه ی ئاسان راده گرت و شهاب، بهرقیان تی ده گرا: له پاداشی قسه ی ئاساندا من بهرق ده گره شه یطان. نهختیک چاو پویشی یارمه فی دان پیویسته تا تم واتا لی دانه وهی (ئاسان و برق) له شه یطانهوه له بهر ته بیاتماندا ده سازیت.

یارمه فی دان و چاوپویشی نهوتنی هه میشه له گهل لوغزو موعه مادا کراوه بو نهوه ی بتوانی هونه ری وهها سه رکیش رام بیت، هیندی له شیعری محوی و نالیش به وردی و قوولی باندا خو یان له روخی موعه ما ده خشین.

له م مونا سه بهی موعه مادا با سکی کورتیله ده گپه موه:

عبدالباقی العمری به شاعیری صه ده ی نوزده می به غدا داده ندریت. خوئی مووسلی به هاتوه به غدا. ده گپه توه ده لی روژینکیان به عاده فی خوم ده چوم بو لای مهولانا خالید. به بیرمدا هات فی راسه فی نا قی بکه موهوه. به ریگاووه موعه مایه کم ریک خست. که گه بیستمه خزمه فی گوتم: موعه ما بهك هه به بوم لیک نادریتهوه. داوای کردو منیش خوینتمهوه:

بان لام العذار من ألف القدر

فتم الوصال فی عامین

ده لی تی وهستان گوئی: (نه فسه نتین) له واتی مووسل زور هه به. لیکدانه وه که بهم جو ره ده بیت:

لام دوور بکه ویتهوه له (الف) ده مینتهوه (اف) که وصال له دوو سالدا پیک بیت.

سال وهك (عام) ی هاتوه (سه) شی هاتوه، دوو سال ده بیت (ستین) له گهل (اف) به

پدکتر بگن (اف ستین - افستین) دروست ده بیت. نه فسه نتین روه کیکه. واتای

به یته که ش به کوردی ته مبه: لامی بسک له نه فی قه د دوور بوهوه. له دوو سالدا وصال

پیک هات.

له لاپه ره ۲۹۸ که شهر حی تم بهیته دراوه:

روخیشی کرده نهولا دهی شی پرسی

به شوخی شاهی من تو بوچی مانی

ده بوو بگوتی (روخ و شا) دوو بهردی شه ترنجن ههر وهها (مات) پش زار اووه به بو

مردی شا که نیر یاری ده دپرت. (روخیشی کرده نهولا) له نوخته ی یاری شه تره نهوهوه

ده شی نهوهی که روخینکی خوئی به لاوه نا (وهك که له بهیته که شدا پرووی خوئی به لاوه

ناوه) دیسانه وه یاریه کی بردونهوه که محوی مات کردوه. ده شی نهوهش بی که روخینکی

مه حویشی لاداووه کوشتوه فی ده شهرسی بوچی مانی؟ روخ له پاش وه زیر له هه موو

ثاله تهکان به هیتره.

له لاپه ره ۳۰۰ تم بهیته:

مه گهر قهطمی نه فسه چاری بکا، وهرنا نیه هه رگیز

له پیوهندی که مهندی پر خه می طولی ته مه ل چاری

شهرح دراوه بهوه دا که: له گیان دهرچوون بهولاوه هه چ چاری نهفس نا کاو له

که مهندی ئالوزکاوی هیوا دریزی رزگاری نا کا.

راسته قهطعی نه قهس، هه ناسه له خو برین، ده بیته مردن، روانهتی به پته کهش ئه و واتایه به دهسته وه ده دات به لام وهك من دیته به رچاوم، محوی ته پکهی داناره ته یو خو بیته: دواى ئه وهی قیلت لی ده کا به وه دا که ده لی هر قهطعی نه قهس ئه و پیوه ندی به جار بکات، ئنجا ئه گهر زیه جان مووقلاشی بکات ده بینن ئه و پیوه ندی به به طولی ئه مه له وه به کجار فی هیزه چونکه محوی بیته ده لی قهطعی نه قهس به واتای ئه و قهطعی که نه قهس ده بکات وهك (قهطعی شیر، تیغ) پیوه ندی که مه ندی پر پیچی طولی ئه مه له هه لده بریته وه، واته ئه مه له به وه یاره هینه سست و فی هیزه که هه ناسه بهك داوه کانی ده پستییت. ئه م قهطعی نه قهسه ش وه کوو (دهرو دوو هو ده) ی پیشتر گوتمان به لای دوو زووردا ده کرتیه وه: جار یکیان به لای برانی نه قهسه وه که مردنه، جار یکیان به لای برنده فی نه قهسه وه که خو ی طولی ئه مه له ده پستییت.

وشه ی (مه گهر) لیره دا که وه ها ده گه به نی هیچ شتیك فی به غه بری قهطعی نه قهس طولی ئه مه له چاره بکات، له په نا واتای (برنده فی هه ناسه) دا نی ده گه بن که شتیکی ده ره وهی وجودی شاعیر ئه و داوهی ئه مه له ناپریت: چ هه ناسه بران بیته که مردنه و چ برنده فی هه ناسه بیته هه ردوویان زه نهی عاشقن، له ده ره وه نه هاتوون.

داوه پیوه ندیه کانی طولی ئه مه له به رانه ر کاریگه ری ده ره کی پسانیان بو نیه. ئه و داوه پیوه ندیه هینه سستن به بای هه ناسه ی عاشق ده پستیین.

ده گهر یه وه بو قسه به کی زووتر کردم که ناشی له لاره واتا راگو زین بو ناو شاعر: چی له شی کردنه وهی ئه م چه نه به پته کردومه راگو بیستی واتا فی به بو ناو شاعر چونکه له به پته کاندای وشه و ته عبیره هیا هه ن بو واتا کان. تا ئه گهر به سه هووش چوو بیتم و شتیکم هه لئنا بیته که به خه یالی شاعیردا نه هاتی هه ر نایته به سه ره وه نان به لکوو وهك ئه وهی لی دیت تو بلتی ۳۵ دره هم بزر کردوه من ۴۰ دره هم بو بدوزمه وه. ئه گهر هاتبا مایه (قهطعی نه قهس) م بردبا یه وه بو خه قه کردنی سولتانی عوسمانلی و شای قاجار وه یا خنکاندن لیه مر ده ریای هیزی ده ریای به ریتانیا ده بو مه قاچاغچی. محوی و نالی وه ها به چه رخ و دۆلبن تا لیان بیچی وه حه قته. فه رموو پروانه ئه م به پته ی محوی:

ده گه یه دامه نی، ده سقی دوعا. جا ده جه خاکی رنی
طه ربقه ی گزسه گیری به رده دم له بچاره ری ده گرم

له وانیت هه موو لاپه نیکی وشه سازی و واتا ئارایی و نوکته سنجی و... ی ناو به پته کهت به نه واوی و دروستی لیک دایته وه به لام به سه ر شتیکی وردیله ی بیگاران ه کیشدا تیه ری بیته وهك ئه وهی که (جا) ی مصرعه ی به کم وا له ناو (ئه بچاره) ی مصرعه ی دو هه مده یه وه له لای خو یه وه وهك بورغوی مه کینه بهك له نگه ری دوو مصرعه که ی راگری بیته: جا. ئنجا. ئه بجا. ئه بچاره. ئه بچاره هه مووی بهك واتای هه به. هیندی یکیان لیان کورت کراوه ته وه. به زووری و به که می. تا ئه بچاره بوته جا. نالی ده لی:

روای فه رموو که ماچت نه ده می رووره شی (تو) م
له مساله به چی دی ئه سه ری وه عده فی پاری

هه موو ئه دبیبو شاعیره کان ده باخو بیته وه وه ده خو بیته وه (تو) که چی به مه دا به پته که ده مرئ: نالی (تو - تو) ی گوتوه چونکه له م شکه له دا هه م به واتای (تو - أنت) دیت وه هه م به واتای (تو - تووک - شاعر - موو) دیت. تومعه له م ساله دا (رووره شی توو -

تووک، موو) یوه چونکه ریشی رواوه. ئه و واتایه ی له (تو - به واتای تو - أنت) دیت ئه ویش له چی خو ی دا به رده وامه.

وهك دیاره محوی و نالی ناوانه به زاری ده ره وهی بابان دواون تیر له وشه بهك، له ته عبیروک بیته، و مه به ستیان پی ده برپوه.

محوی که ده لی:
ئه م عالمه که مونته ظیری جیلوهی ئه و مه هه ن
ده مرن به و ئینتظاره هه موولا (بلا خصوص)

به پته که م به ری نووسی دیوانه که ی محوی راگو بیست:

له م به پته سه رم سورماوه: لیم سووره که له ته عبیری (هه موولا بلا، هه موولا بلا، هه موولا بلا، هه موولا بلا، هه موولا بلا، هه موولا بلا) جار یکیان له وه رگی رانی (هه م) ی سه ره تایی (هه موولا) وشه ی (مه) په ی دایه که له مصرعه ی به که مه دا عالم مونته ظیری جیلوهی ئه و به لام نازم له کو یوه ئه و وه رگی رانه ده ست ده که وی.

جار یکی دیکه له (هه موو لایلا) که بخو یته ریته وه (هه - مو - لا به) ئه و (مه) لاده چیت و ده بیته وه (ه - لا). (لا به - لابه ره ده گه به نی): وهك گوتم محوی زاری ده ره وهی بابان به کار ده هینت.

ئه وهی ده بیته وه له (هه موو لایلا خصوص) ته نها (لا خصوص) به خو ریکی که باشی بو ناچم له (لا خصوص) مانه وهی (لا - به واتای حرف لام) مه به سه. ئنجا که ئه م به دوا (هه - لا) دا هات (هلال) دروست ده بیته که ئه ویش مه هه که به. ده کانه وه یار. ده زانم شی کردنه وه که نانه واوه به لام په نه م لئی به ر نایته چونکه تاین و توینی محوی گالته ی له گه لدا ناکری. ده فی شاعیره که له روا لته دا تیان ناگه به نی بو چی عالم له و ئینتیزاره دا ده مرن. به لام ئه گهر (مه هه - هلال) له شاعیره که دا دۆز یته وه یان مه به ست فی به به ری وه ده فی چین له دوا چین بمرن و نهی دۆز نه وه.

قسه زوره. مه ودا کورته. ئه مه له دووره!

خو بیته رانم! به خه یالی دلی ته ری هه موو شاعیره کوچ کردوه کانه مان له گه ل مندا ئه م غه زه له ی محوی بخو بیته وه. له هه موانه وه گولاو پزینی بادی باغو به هه شتی دلّه بولیله که ی محوی. ئاههنگ گپری شه ره فو قودسیه فی کوردستان و کورد زمان فی.

شمشاده ئه مه یا قه ده یا سه روی زه وانه
یا عه ره ره یا نه خلی مرادی دل و جانه
داخو ئه مه ئه گه رجه به په خشاوه به سه ردا
یاسونبوله کردوو به صه با زولفی به شان
تاهووی خو ته نه جیلوه ده کانن له خه طادا
یا چاری ره شی فینه گه ری سورمه که شان
دل هایمه داچ که ئه مه قه تره به داخو
یا جو زئه کی فی جو زئه موسه ما به ده انه
ئه م مه ی صیفه تی خوون خو ره وا نازک و سووره
یا قوونی له به. یا گوله. یا قوونی ره وانه
نالاندم و فه رموو ی که ئه م ناوازه چه زینه
یا محوی به یا بولیله که ی له صلی خه زانه